

Pregrijani i nedovoljno pripremljeni: Iskustva Europljana u pogledu života s klimatskim promjenama

Izvješće EEA-e

Europska agencija za okoliš

Kongens Nytorv 6
1050 Copenhagen K
Danska
Tel.: +45 33 36 71 00
Web-mjesto: eea.europa.eu
Upiti: eea.europa.eu/upiti

Eurofound
Wyattville Road, Loughlinstown, Co. Dublin
D18 KP65
Irska
Tel.: +353 1 2043100
Web-mjesto: www.eurofound.europa.eu
Upiti: information@eurofound.europa.eu

Pravna obavijest

Sadržaj ove publikacije ne odražava nužno službena mišljenja Europske komisije ili drugih institucija Europske unije. Ni Europska agencija za okoliš ni bilo koja osoba ili poduzeće koje djeluje u ime Agencije nisu odgovorni za moguću upotrebu informacija sadržanih u ovom izvješću.

Obavijest o Brexitu

Proizvodi, internetske stranice i usluge EGP-a mogu se odnositi na istraživanja provedena prije povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a. Istraživanja i podaci koji se odnose na Ujedinjenu Kraljevinu općenito će se objasniti terminologijom kao što su: „EU-27 i Ujedinjena Kraljevina” ili „EGP-32 i Ujedinjena Kraljevina”. Iznimke od tog pristupa pojasnit će se u kontekstu njihove primjene.

Politika objavljivanja

Kako bi zaštitila okoliš, Europska agencija za okoliš podupire samo digitalne publikacije. Naše publikacije ne tiskamo.

Obavijest o autorskom pravu

© Europska agencija za okoliš, 2026.; © Eurofound, 2026

Ova je publikacija objavljena pod licencom Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>). To znači da se može ponovno koristiti bez prethodnog odobrenja, besplatno, u komercijalne ili nekomercijalne svrhe, pod uvjetom da je EGP priznat kao izvorni izvor materijala i da izvorno značenje ili poruka sadržaja nije iskrivljena. Za svaku uporabu ili reprodukciju elemenata koji nisu u vlasništvu Europske agencije za okoliš možda će biti potrebno zatražiti dopuštenje izravno od odgovarajućih nositelja prava.

Više informacija o Europskoj uniji dostupno je na https://european-union.europa.eu/index_en.

Luksemburg: Ured za publikacije Europske unije, 2026.

ISBN 978-92-9480-755-7

ISSN 1977-8449

doi: 10.2800/6087030

Dizajn naslovnice: EEA

Fotografija na naslovnici: © Prilagođeno iz Adobe Stock

Raspored: Eworx/EGP

Sadržaj

Priznanja.....	4
Ključne poruke.....	5
Sažetak.....	6
1 Uvod.....	8
2 Ispitanici percipiraju učinke povezane s klimom.....	10
3 Zabrinutost zbog budućih učinaka klimatskih promjena.....	13
4 Mjere za otpornost na klimatske promjene o kojima su izvijestili ispitanici.....	14
4.1 Otpornost na razini kućanstava.....	16
4.2 Mjere otpornosti koje se percipiraju u područjima ispitanika.....	19
4.3 Razlike između urbanih i ruralnih ispitanika.....	21
5 Razlike među skupinama ispitanika.....	24
5.1 Financijska sredstva za kućanstvo.....	24
5.2 Dob.....	27
5.3 Spol.....	30
5.4 Vlasništvo kuće.....	31
5.5 Samoprijavljeno zdravstveno stanje.....	33
6 Zaključci i mogućnosti za djelovanje.....	38
6.1 Potreba za širokom provedbom rješenja za prilagodbu.....	38
6.2 Rješavanje problema vrućine kao najraširenijeg rizika za zdravlje i dobrobit.....	38
6.3 Poticanje otpornosti na razini kućanstva.....	39
6.4 Zaštita ranjivih skupina.....	39
Kratice.....	40
Upućivanja.....	41
Prilog 1. Pitanja o životu i radu u e-anketi EU-a za 2025. analizirana u izvješću.....	45

Dokument koji je pripremio Pierre Dieumegard za [Eŭropo-Demokratio-Esperanto](#)

Svrha ovog "privremenog" dokumenta je omogućiti većem broju ljudi u Europskoj uniji da postanu svjesni dokumenata koje je proizvela Europska unija (i koji se financiraju njihovim porezima).

Ako nema prijevoda, građani su isključeni iz rasprave.

Taj je dokument [postojao samo na engleskom jeziku](#), u pdf datoteci. Od početne datoteke stvorili smo odt datoteku, koju je pripremio softver Libre Office, za strojno prevođenje na druge jezike. Rezultati su sada dostupni [na svim službenim jezicima](#).

Poželjno je da uprava EU-a preuzme prijevod važnih dokumenata. „Važni dokumenti” nisu samo zakoni i propisi, već i važne informacije potrebne za zajedničko donošenje utemeljenih odluka.

Kako bismo zajedno raspravljali o zajedničkoj budućnosti i omogućili pouzdane prijevode, međunarodni jezik Esperanto bio bi vrlo koristan zbog svoje jednostavnosti, pravilnosti i točnosti.

Kontaktirajte nas :

[Kontakto \(europokune.eu\)](mailto:Kontakto@europokune.eu)

<https://e-d-e.org/-Kontakti-EDE>

Priznanja

Europska agencija za okoliš (EEA) i Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta (Eurofound) zahvaljuju partnerima EEA-e iz Europske informacijske i promatračke mreže za okoliš (države članice EEA-e), Glavnoj upravi Europske komisije za pripravnost i odgovor na zdravstvene krize, Regionalnom uredu Svjetske zdravstvene organizacije za Europu, Međunarodnoj organizaciji za migracije i Europskom klasteru za klimu i zdravlje na njihovim vrijednim doprinosima.

Ključne poruke

- Ovo se izvješće temelji na internetskoj anketi u kojoj je sudjelovalo više od 27 000 ispitanika iz 27 europskih zemalja i u kojoj su predstavljena iskustva ispitanika o učincima klimatskih promjena, njihovoj zabrinutosti zbog budućih učinaka i mjerama otpornosti koje su poduzeli kod kuće i uočili u svojim četvrtima.
- Više od 80 % ispitanika u istraživanju izjavilo je da je u posljednjih pet godina pogođeno barem jednim problemom povezanim s klimom (toplina, poplave, šumski požari, nestašica vode, vjetar, ugrizi komaraca/grlića). Toplina je bila najčešće prijavljivani problem: gotovo polovina ispitanika osjećala se pretoplo u svojem domu, na poslu ili u mjestu obrazovanja, dok je više od 60 % ispitanika izjavilo da se osjeća pretoplo u svojem susjedstvu.
- Više od 52 % ispitanika bilo je vrlo ili prilično zabrinuto zbog ekstremno visokih temperatura u budućnosti, a 48 % osjećalo se vrlo ili prilično zabrinuto zbog šumskih požara. Žene, najmlađi ispitanici (u dobi od 16 do 29 godina) i ispitanici iz južne i srednjoistočne Europe skupine su koje su najviše zabrinute zbog budućih učinaka klimatskih promjena.
- Svaki peti ispitanik nije imao mjere za kućanstva koje su navedene u istraživanju, a koje su namijenjene zaštititi od ekstremnih vremenskih uvjeta (npr. sjenčanje, klimatizacija ili ventilacija, zaštita od poplava, prikupljanje kišnice, osiguranje od ekstremnih vremenskih uvjeta, rezervni sustav napajanja i komplet za hitne slučajeve).
- Postoje velike regionalne razlike u učincima klimatskih promjena koje osjećaju ispitanici i prijavljenim mjerama otpornosti. Učinci klimatskih promjena najviše su se osjetili među ispitanicima u južnoj i srednjoistočnoj Europi. Na regionalnoj razini, skupina s najnižim postotkom ispitanika koji su prijavili i klimatske učinke i prisutnost mjera pod vodstvom nadležnih tijela navedenih u anketi bili su iz sjeverne Europe.
- Više od 38 % svih ispitanika izjavilo je da si ne mogu priuštiti da ljeti na odgovarajući način ohlade svoj dom; postotak se povećava na 66 % među ispitanicima koji su se suočili s financijskim poteškoćama.
- Veći postotak manje imućnih ispitanika, iznajmljivača ili osoba lošeg zdravlja koji su prijavili klimatske utjecaje u usporedbi sa svim drugim ispitanicima. Istodobno je manje ispitanika iz tih skupina izvijestilo o donošenju mjera za otpornost kućanstava na klimatske promjene ili o provedbi mjera pod vodstvom nadležnih tijela u njihovu susjedstvu.
- Za osiguravanje dobrobiti i blagostanja europskog društva u kontekstu klimatskih promjena koje se brzo mijenjaju potrebna je široka provedba mjera za sprečavanje klimatskih učinaka i pripremu na njih, cjenovna pristupačnost mjera otpornosti na razini kućanstava i pravedna raspodjela mjera prilagodbe pod vodstvom nadležnih tijela.

Sažetak

Trenutačne klimatske promjene kao prijetnja blagostanju i dobrobiti u Europi

Klimatske promjene sve su veća prijetnja zdravlju, dobrobiti i blagostanju europskog društva. Ekstremni događaji povezani s klimom, kao što su toplinski valovi, šumski požari, poplave ili suše, sve su češći i intenzivniji kako globalno zagrijavanje napreduje.

U europskim i nacionalnim okvirima politike naglašava se hitna potreba za prilagodbom klimatskim promjenama i učinkovitim upravljanjem rizicima povezanim s klimom za njezino stanovništvo i gospodarstvo. Međutim, nije provedena velika procjena mjere u kojoj su provedene mjere za poboljšanje otpornosti EU-a na klimatske promjene, posebno u odnosu na pojedinačna kućanstva.

Ovo su izvješće zajednički izradili Europska agencija za okoliš (EEA) i Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta (Eurofound), a temelji se na rezultatima internetske ankete. Istražuju se iskustva učinaka povezanih s klimom, mjere otpornosti poduzete kod kuće, percepcija provedenih lokalnih mjera i zabrinutost u pogledu budućih učinaka na uzorku Europljana.

Raširena iskustva učinaka klimatskih promjena i velika zabrinutost u pogledu budućnosti

Četiri od pet ispitanika u anketi izjavilo je da su se u posljednjih pet godina (2020.–2025.) suočili s barem jednim od sljedećih problema povezanih s klimom: neugodna vrućina, poplave, šumski požari, nestašica vode, oštećenje vjetra ili češći ugrizi kukaca. Mnogi su ispitanici izrazili zabrinutost i zbog budućih učinaka na klimu, pri čemu su toplinski i šumski požari vrlo zabrinjavajući za otprilike polovicu njih. Činjenica da je velik postotak ispitanika izvijestio da su se u prošlosti suočili s učincima i zabrinutostima u budućnosti upućuje na to da je potrebno učiniti više kako bi se prilagodili klimatskim promjenama.

Pokazatelji nedovoljne pripremljenosti na razini kućanstava u Europi

U istraživanju su istražene mjere otpornosti na klimatske promjene u domovima ispitanika. Više od polovine ispitanika nije navelo ni jednu od mjera za zaštitu od klimatskih utjecaja navedenih u anketi. Nešto više od 22 % ispitanika nije imalo nijednu od navedenih mjera kod kuće. Mjere protiv topline – najčešće prijavljivani problem – uključuju sjenčanje (koje je prijavilo 49 % ispitanika), izolaciju krova/zida (48 %) i klimatizaciju ili ventilaciju (32 %).

Više od 40 % ispitanika izjavilo je da ima osiguranje u kući koje pokriva ekstremne vremenske uvjete. Mnogo manji postotak ispitanika pripremio je komplete za hitne slučajeve (14 %) ili osigurao pristup pričuvnom izvoru energije (8 %). Kako bi se europsko društvo u dovoljnoj mjeri prilagodilo, kućanstva moraju postati otpornija zahvaljujući većoj osviještenosti o kućnim mjerama, pristupu tim mjerama i njihovoj većoj cjenovnoj pristupačnosti.

Neinfrastrukturni karakter lokalnih mjera prilagodbe

Najčešće prijavljene lokalne mjere koje su utvrdili ispitanici bile su upozorenja ili upozorenja na ekstremne vremenske uvjete (iskusno 57 %), kampanje za podizanje svijesti o rizicima i mjerama koje treba poduzeti u slučaju ekstremnih vremenskih uvjeta (43 %) i ograničenja upotrebe vode tijekom sušnih razdoblja (42 %). Ukupno 36 % ispitanika izjavilo je da je primijetilo sadnju stabala ili poboljšanje pristupa zelenim površinama na svojem području.

Lokalne mjere za sprečavanje poplava i osiguravanje rashladnih centara nisu zabilježeni kao što je uobičajeno. Ovaj prikaz mjera prilagodbe pod vodstvom nadležnih tijela, na temelju percepcije ispitanika, upućuje na potrebu za mjerama prilagodbe klimatskim promjenama koje se više temelje na infrastrukturi i prate mjere usmjerene na ponašanje.

Nejednaki učinci i nejednaka otpornost

Neki od učinaka na klimu koje su prijavili ispitanici nerazmjerno su utjecali na određene skupine. Na primjer, četiri puta veći broj ispitanika iz kućanstava s najnižim financijskim sredstvima imao je problema s pristupom sigurnoj i čistoj vodi (15 % u usporedbi s 4 %). Isto tako, dvostruko je više pogođeno šumskim požarima i povezanim dimom u usporedbi s ispitanicima iz kućanstava s najvišim financijskim sredstvima (11 % u usporedbi s 5 %). Dvije trećine onih s poteškoćama u spajanju krajeva nisu mogli održavati svoj dom adekvatno hladnim ljeti, u usporedbi s nešto više od 9% onih koji spajaju krajeve vrlo lako ili jednostavno.

Najmlađi ispitanici i žene pojavili su se kao skupine koje su najviše zabrinute zbog budućih učinaka klimatskih promjena. U međuvremenu, manje je vjerojatno da će iznajmljivači, u usporedbi s vlasnicima nekretnina, imati uspostavljene mjere otpornosti kod kuće. Naposljetku, ispitanici sa samoprocijenjenim lošim zdravljem izjavili su da su više pogođeni učincima klimatskih promjena te da je manje vjerojatno da će imati uspostavljene mjere otpornosti kod kuće nego ispitanici sa samoprocijenjenim dobrim zdravljem.

Kako bi se osigurala socijalna pravednost u pogledu otpornosti na klimatske promjene, ključno je osmisliti strategije prilagodbe kojima se štite svi ljudi, posebno najranjivije skupine.

O anketi

Izješće se temelji na podacima prikupljenima u okviru godišnje [e-ankete Eurofounda „Živjeti i raditi u EU-u“](#). Anketa je 2025. uključivala niz pitanja o učincima klimatskih promjena koji su se osjećali u prošlosti, zabrinutosti u pogledu budućnosti i mjerama za otpornost. Analiza odgovora na ta pitanja u ovom izvješću dio je aktivnosti [Europskog opservatorija za klimu i zdravlje](#) kako bi se poduprle europske politike prilagodbe klimatskim promjenama s naglaskom na zdravlje i dobrobit.

Na internetsku anketu odgovorilo je 27 000 ljudi iz 27 europskih zemalja. Međutim, uzorak nije u potpunosti reprezentativan za europsku populaciju (vidjeti okvir 1.1.). Kako bi se riješilo to pitanje, primijenjeni su ponderi nakon stratifikacije kako bi se odrazila raspodjela ključnih demografskih podataka, kao što su spol, dob, obrazovanje i stupanj urbanizacije, u općoj populaciji. Bez obzira na to, rezultati se ne mogu generalizirati na cjelokupno europsko stanovništvo, a nalazi se odnose samo na ispitanike.

Međutim, nalazi pružaju vrijedne uvide u iskustva i perspektive ispitanika te mogu pridonijeti razumijevanju pitanja povezanih s klimom i ponašanja u pogledu prilagodbe.

1 Uvod

Prema Europskoj procjeni klimatskih rizika (EUCRA), u Europi već postoji nekoliko kritičnih klimatskih rizika za zdravlje ljudi, izgrađeni okoliš, infrastrukturu i ekosustave. Ako se sada ne poduzmu odlučne mjere, većina utvrđenih klimatskih rizika mogla bi do kraja ovog stoljeća dosegnuti kritične ili katastrofalne razine (EGP, 2024. a). Upravljanje trenutačnim i budućim klimatskim rizicima prepoznato je u politici EU-a kao ključno za održavanje blagostanja Europe i kvalitete života njezinih stanovnika (EK, 2021.; EK, 2024.).

Stajališta europskih građana o klimatskim promjenama redovito se procjenjuju u okviru anketa kao što su dvogodišnje istraživanje Eurobarometra o klimatskim promjenama (npr. Europska komisija, 2025. a) i godišnje istraživanje o klimi Europske investicijske banke (EIB) (npr. EIB, 2024.). Ovo zajedničko izvješće EEA-e i Eurofounda pruža dodatni uvid u to znanje predstavljanjem rezultata internetske ankete s više od 27 000 sudionika u 27 država članica EU-a (vidjeti okvir 1.1.).

Konkretnije, ovo izvješće pruža uvid u vrste učinaka povezanih s klimom koje su ispitanici osobno iskusili ili svjedočili mjestu u kojem žive. U njemu su predstavljene i njihove zabrinutosti povezane s klimom u budućnosti. Najvažnije je da se u izvješću daje prvi pregled percipirane provedbe mjera za otpornost na klimatske promjene na europskoj razini, kako onih o kojima su izvijestili ispitanici na razini kućanstava tako i njihovih opažanja o mjerama koje su provela nadležna tijela. Međutim, budući da se temelji na samoprijavljenim podacima i dojmovima ispitanika, trebalo bi ga smatrati testom litmus, a ne sustavnim popisom napora za prilagodbu.

Predviđa se da će taj prikaz percepcije kolektivne otpornosti EU-a na klimatske promjene pomoći u usmjeravanju napora u okviru nedavnih i aktualnih kretanja u području politika, kao što su strategija Europske unije za pripravnost (EK, 2025. b) i predstojeći europski integrirani okvir za otpornost na klimatske promjene i upravljanje rizicima. Razvrstavanje rezultata prema zemljopisnom području i socioekonomskoj skupini omogućuje razumijevanje mjesta i ljudi koji su u najvećem riziku i zahtijevaju najhitnije djelovanje.

Okvir 1.1.

O anketi

Eurofound od 2020. provodi godišnju opsežnu internetsku anketu o životu i radu u EU-u. U početku je osmišljena kako bi se procijenio učinak pandemije bolesti COVID-19 na životne i radne uvjete ljudi diljem Europske unije (EU). Od 2022. nadalje tematsko područje primjene e-ankete prošireno je kako bi se izmjerile dugoročne posljedice pandemije, rata u Ukrajini i sve većih troškova života.

Anketa za 2025. bila je usmjerena na klimu i okoliš. Uključivala je pitanja o iskustvima ljudi s učincima klimatskih promjena, zabrinutosti u pogledu budućih rizika i mjerama otpornosti koje su ispitanici poduzeli ili primijetili u svojem području.

U e-nadzoru se primjenjuje pristup uzorkovanja koji se ne temelji na vjerojatnosti, prvenstveno na internetskom zapošljavanju putem ciljanih oglasa na društvenim mrežama, dopunjen uzorkovanjem gruda snijega. Dobiveni uzorak nije reprezentativan za opću populaciju. Osim toga, ispitanici iz prethodnih krugova ankete pozivaju se na sudjelovanje u sljedećim valovima. Povjerenstvo se kao takvo redovito ažurira, ali ne predstavlja.

Kako bi se poboljšala reprezentativnost ankete, primijenjeno je ponderiranje nakon stratifikacije kako bi se uzorak uskladio s demografskim sastavom stanovništva EU-27 i stanovništva svake pojedine države članice. U 2025. faktori ponderiranja temeljili su se na spolu, dobi, razini obrazovanja i regiji.

U razdoblju od 1. travnja do 4. lipnja 2025. u okviru e-ankete prikupljeni su odgovori otprilike 27 000 sudionika iz 27 država članica EU-a. Od toga je 16 500 ispitanika koji su se vratili na panel, a 10 500 novozaposleno je putem kanala društvenih medija (uključujući oglase na Instagramu i Facebooku, kao i organske objave). Postojao je minimalni cilj od 500 ispitanika po zemlji, koji je ostvarila većina država članica osim Cipra, Luksemburga i Malte. U četrnaest zemalja uzorci su bili veći od 1000 ispitanika.

U anketi su prikupljene informacije o karakteristikama ispitanika (dob, spol, posjed, lakoća spajanja krajeva, samoprocijenjeno zdravlje, vrsta kućanstva te zemljopisni položaj i stupanj urbanizacije). Te su informacije omogućile usporedbu odgovora među različitim skupinama. Izvješće sadržava opisne statističke podatke. Međutim, provedene su i regresijske analize kako bi se ispitalo jesu li razlike statistički značajne i valjane nakon provjere drugih karakteristika ispitanika. U ovoj se publikaciji navode samo rezultati potvrđeni na taj način.

Pristup uzorkovanju koji se temelji na vjerojatnosti znači da opisne statističke podatke ne bi trebalo smatrati preciznim procjenama za cijelu populaciju EU-a, unatoč demografskom ponderiranju. Međutim, utvrđeni odnosi, mehanizmi i trendovi statistički su valjani i prenosivi.

Više informacija o istraživanju možete pronaći [ovdje](#).

2 Ispitanici percipiraju učinke povezane s klimom

Ispitanicima je u anketi postavljeno pitanje o tome koje su odabrane učinke na klimu ⁽¹⁾ doživjeli u posljednjih pet godina (vidjeti Prilog 1.). Odgovori obuhvaćaju percepcije sudionika i mogu uključivati utjecaje s višestrukim uzrocima koji se ne mogu isključivo pripisati klimatskim promjenama. Imajući to na umu, 80,5 % ispitanika izjavilo je da je doživjelo barem jedan utjecaj od onih navedenih u istraživanju, kako je prikazano na slici 2.1. U zemljopisnom smislu, ispitanici iz južne i srednjoistočne Europe bile su skupine s najvećim postotkom osoba koje su izvijestile da su doživjele barem jedan utjecaj na klimu, 86,1 % odnosno 85,3 %.

Ti su nalazi u skladu s rezultatima najnovije ankete EIB-a u kojoj je 80 % ispitanika iz EU-a izjavilo da su doživjeli barem jedan ekstremni vremenski događaj u posljednjih pet godina (EIB, 2024.). Visok postotak ispitanika iz južne Europe pogođenih različitim učincima klimatskih promjena odražava i zaključke posebnog istraživanja Eurobarometra o klimatskim promjenama za 2025. (EK, 2025.a). Također podupire naglasak EUCRA-e (EGP, 2024.a) na kritičnoj hitnosti rješavanja klimatskih rizika u toj regiji.

Toplina je bila glavni utjecaj na klimu s kojim su se susreli ispitanici u anketi. U posljednjih pet godina 49,7 % ispitanika u istraživanju osjećalo se pretoplo u svojem domu, 46,8 % na radnom mjestu ili mjestu obrazovanja i 60,7 % izvan svojeg susjedstva. To upućuje na to da je ključan način za smanjenje utjecaja topline na zdravlje, dobrobit i produktivnost ljudi osiguravanje otpornosti zgrada EU-a i šireg životnog i radnog okruženja na toplinu (Martinez i dr., 2025.; EEA, 2022.a).

Ukupno je 34 % ispitanika izvijestilo o uočenom povećanju ugriza komaraca ili krpelja u posljednjih pet godina. Na brojnost vektora, duljinu sezone ugriza i vjerojatnost prijenosa bolesti utječu klimatske promjene (EGP, 2022.a). Postotak onih koji su doživjeli više ugriza bio je najviši u južnoj i srednjoistočnoj Europi (slika 2.1.), uključujući Cipar (60,9%), Grčku (59,0%) i Hrvatsku (57,7%).

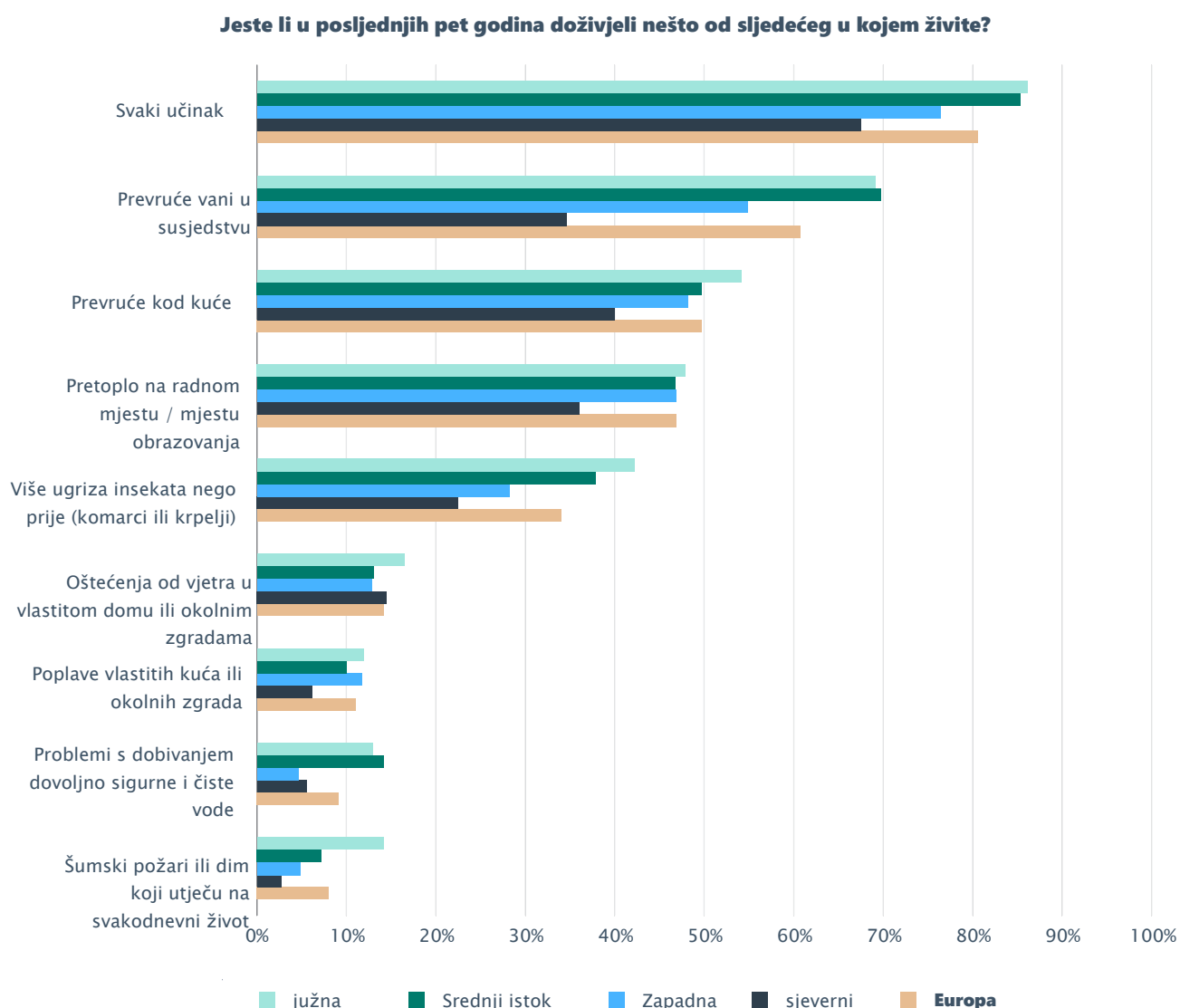
To je zabrinjavajuće iz perspektive javnog zdravlja jer te zemlje imaju potvrđenu prisutnost invazivnih komaraca iz *Aedesa* (ECDC, 2025.) koji mogu nositi denga groznicu, ziku i chikunguny. Imaju i autohtone *Culex pipiens* komarce (ECDC, 2023.) koji mogu širiti groznicu zapadnog Nila.

U posljednjih pet godina 14,1 % ispitanika pretrpjelo je štetu od vjetrova na domovima ili zgradama u blizini. Osim toga, oko jedne desetine ispitanika doživjelo je sve druge učinke na klimu (vidjeti sliku 2.1.).

Postojale su znatne razlike među zemljama u pogledu postotka ispitanika koji su iskusili učinke. Na primjer, iskustvo oštećenja od vjetrova u domovima ili zgradama ispitanika u blizini bilo je najraširenije u Irskoj (43,3 % ispitanika), ali i u Hrvatskoj (29,4 %) i Mađarskoj (26,6 %).

1 Popis klimatskih učinaka uključenih u anketu nije konačan. Prikupili su ga Eurofound i EEA u suradnji s partnerskim organizacijama Europskog opservatorija za klimu i zdravlje. Popis se temelji na priznatim rizicima za blagostanje i dobrobit europskog stanovništva povezanim s klimatskim promjenama (EGP, 2024.a; EEA, 2025.c). U konačnom odabiru stavki koje treba uključiti uzeta je u obzir duljina istraživanja.

Slika 2.1. Postotak ispitanika koji su iskusili klimatske učinke na svojem području, prema europskoj regiji

Napomene: Geografske skupine korištene u ovom i sljedećim grafikonima su sljedeće: srednjoistočna Europa (Bugarska, Češka, Mađarska, Poljska, Rumunjska i Slovačka); sjeverna Europa (Danska, Estonija, Finska, Irska, Latvija, Litva i Švedska); južna Europa (Cipar, Hrvatska, Grčka, Italija, Malta, Crna Gora, Portugal, Slovenija i Španjolska); zapadna Europa (Austrija, Belgija, Francuska, Njemačka, Lihtenštajn, Luksemburg, Nizozemska i Švicarska). Rezultati ankete za pojedinačne zemlje mogu se pronaći u [interaktivnom](#) pregledniku.

Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

Šumske požare i njihov dim najčešće su iskusili ispitanici iz Grčke (41,1 %), Portugala (35,2 %) i Cipra (20,3 %), u usporedbi s prosjekom od 8 % u cijeloj Europi. Postotak ispitanika koji su doživjeli poplave u posljednjih pet godina odražavao je obrazac poplava velikih razmjera tijekom tog razdoblja. Na primjer, mnogo veći postotak ispitanika u Austriji (25,9 %) i Sloveniji (19,1 %) izvijestio je da su doživjeli poplave od ukupnog europskog prosjeka od 11 %.

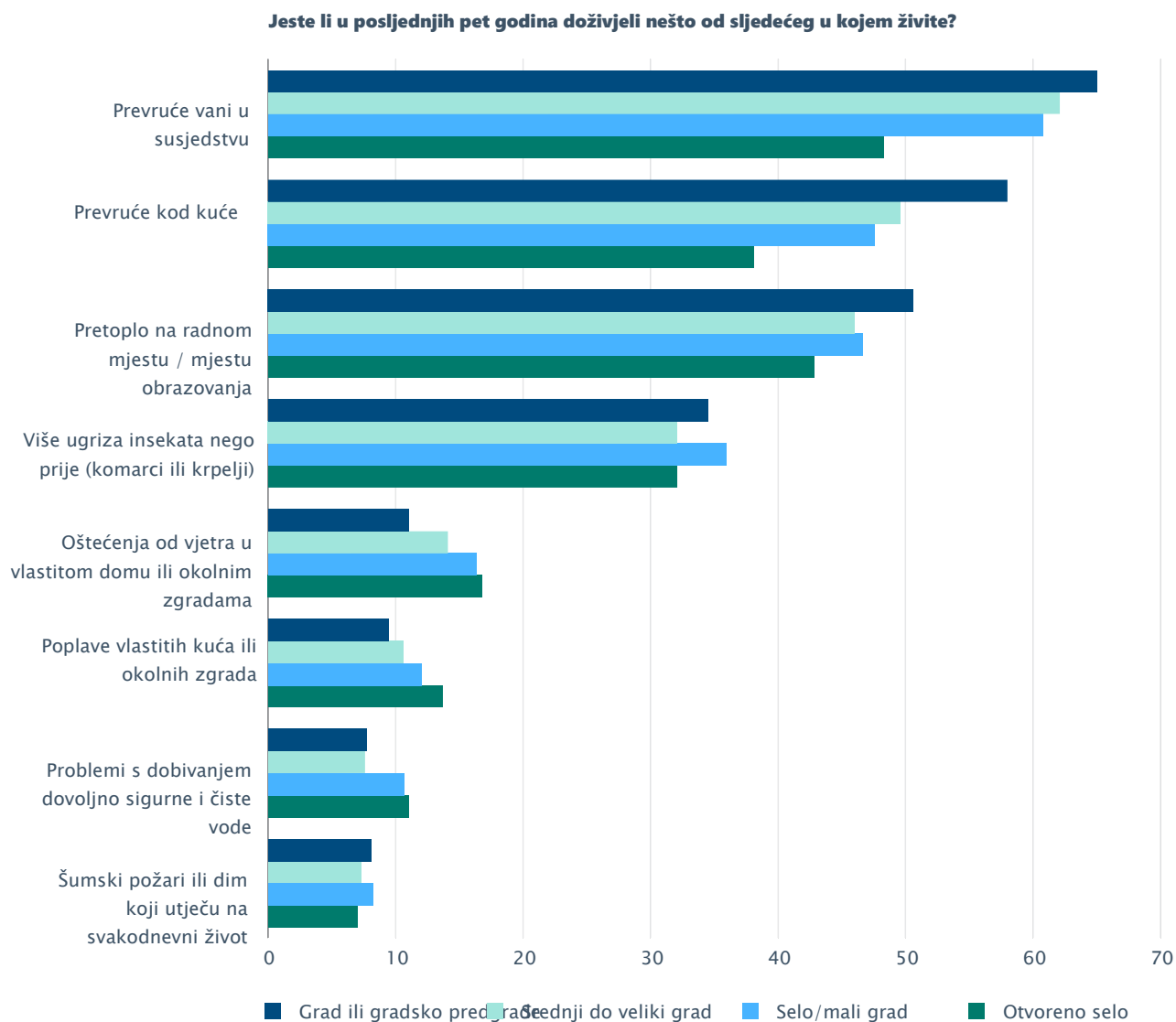
Učinci povezani s klimom osjećali su se različito ovisno o tome jesu li ispitanici živjeli u urbanom ili ruralnom okruženju. Postotak ispitanika koji se suočavaju s toplinom, kako

2 Ispitanici percipiraju učinke povezane s klimom

u zatvorenom tako i na otvorenom, porastao je uz sve veći stupanj urbanizacije (slika 2.2.).

S druge strane, u urbaniziranijim okruženjima zabilježen je manji postotak ispitanika koji su izvijestili da su bili pogođeni vjetrom, poplavama ili problemima s pristupom vodi. To može odražavati višu razinu zaštite od poplava u gradovima u usporedbi s manje naseljenim područjima ili može ukazivati na dobar pristup infrastrukturi u gradovima, kao što je javna vodoopskrba.

Slika 2.2. Postotak ispitanika koji su doživjeli klimatske učinke u svojem području prema samoprijavljenoj razini urbanizacije.

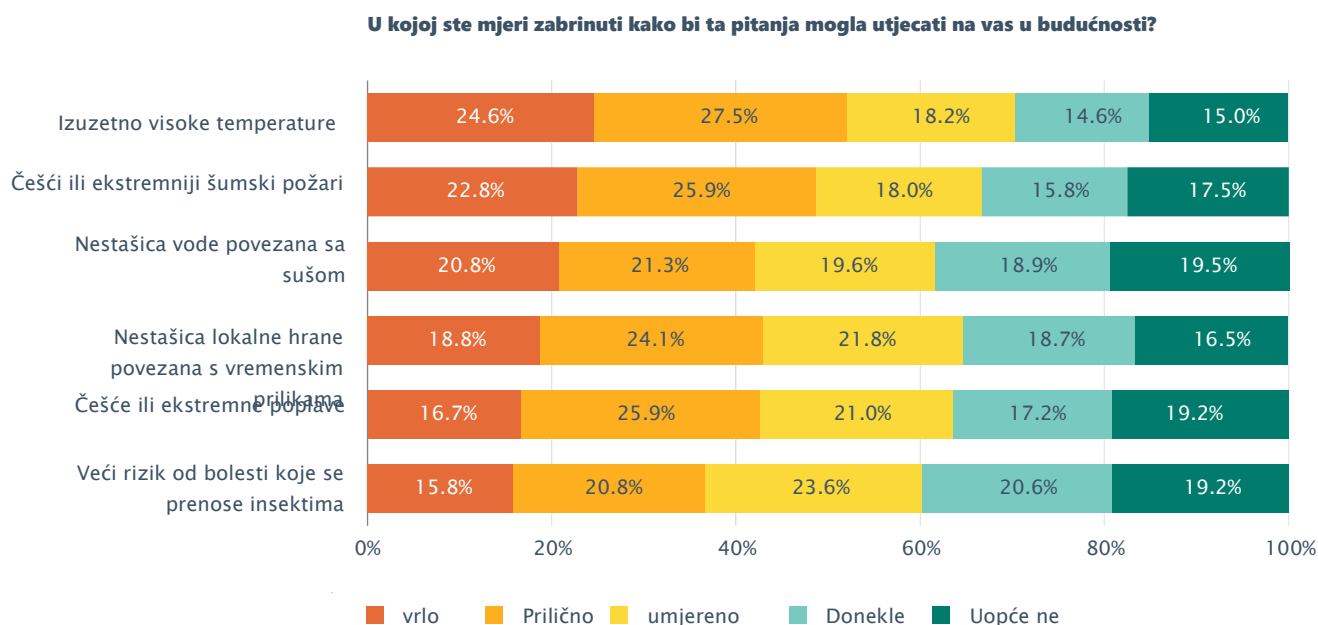
Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

3 Zabrinutost zbog budućih učinaka klimatskih promjena

Više od polovine ispitanika (52,1 %) bilo je vrlo zabrinuto ili vrlo zabrinuto zbog iznimno visokih temperatura koje narušavaju svakodnevni život i dobrobit u budućnosti. Drugo pitanje koje je najviše zabrinjavalo ispitanike bili su češći ili ekstremniji šumski požari; 48,7 % ispitanika izjavilo je da su vrlo ili vrlo zabrinjavajuće. To potvrđuje EUCRA-u koja je utvrdila da su toplina i šumski požari među najozbiljnijim rizicima za zdravlje ljudi i zahtijeva najhitnije djelovanje (EGP, 2024.a).

Sličan broj ispitanika (od 42 % do 43 %) bio je vrlo ili prilično zabrinut zbog smanjenog pristupa lokalnoj/sezonskoj hrani ili sigurnoj vodi te češćih ili ekstremnijih poplava. Veća vjerojatnost dobivanja bolesti od ugriza komaraca ili krpelja bila je najmanje zabrinjavajuća za ispitanike (slika 3.1.).

Slika 3.1. Postotak ispitanika zabrinutih zbog budućih učinaka klimatskih promjena

Napomena: Rezultati ankete za pojedinačne zemlje dostupni su u [interaktivnom pregledniku](#).

Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

Postoji jasna zemljopisna razlika u razini zabrinutosti za sve opasnosti. Dvostruko više ispitanika u južnoj Europi u usporedbi sa sjevernom Europom bilo je vrlo ili prilično zabrinuto zbog budućih visokih temperatura (61 % u usporedbi s 29,9 %), ekstremnijih ili češćih poplava (50,2 % u usporedbi s 25,3 %) i ekstremnijih ili češćih šumskih požara (58,8 % u usporedbi s 29,9 %).

Veći postotak ispitanika iz srednjoistočne Europe bio je vrlo ili prilično zabrinut zbog mogućnosti zaraze bolestima krpelja ili komaraca u usporedbi s onima iz sjeverne Europe (45,1 % naspram 29,1 %), pristupom vodi za svakodnevnu uporabu (54,3 % naspram 23,2 %) i pristupom hrani (53,1 % naspram 29,9 %).

Detaljnju raščlambu odgovora [za pojedinačne zemlje potražite u interaktivnom pregledniku](#).

4 Mjere za otpornost na klimatske promjene o kojima su izvijestili ispitanici

Iako EU i pojedinačne države članice imaju čvrst politički okvir za potporu prilagodbi klimatskim promjenama, informacije o provedenim mjerama i njihovoj učinkovitosti ograničene su. To otežava potpuno razumijevanje napretka Europe prema otpornosti na klimatske promjene (EGP, 2025.a).

Rezultati ankete predstavljeni u ovom poglavlju pomažu u rasvjetljavanju razine provedbe mjera za otpornost na klimatske promjene diljem Europe. Od ispitanika je zatraženo da potvrde jesu li za njihovo kućanstvo uspostavljene određene mjere za otpornost na klimatske promjene i da odgovore na pitanja o mjerama pod vodstvom nadležnih tijela kojima se doprinosi otpornosti na klimatske promjene u njihovu području ⁽²⁾ (tablica 1.1.). Navedene mjere uključivale su inicijative koje se temelje na infrastrukturi (koja zahtijeva mjere fizičke intervencije) i inicijative koje se ne temelje na infrastrukturi.

Navedene mjere za otpornost na klimatske promjene mogu se uskladiti s različitim fazama ciklusa upravljanja krizama:

- prevencija (svođenje učinaka krize ili katastrofe na najmanju moguću mjeru prije događaja);
- pripravnost (planiranje odgovora);
- odgovor (djelovanje tijekom krize ili katastrofe kako bi se njezin učinak sveo na najmanju moguću mjeru),
- oporavak (povratak na stanje prije krize ili katastrofe) (EEA, 2017.; Europska komisija, 2025.c).

Tablica 1.1. Mjere otpornosti uključene u anketu

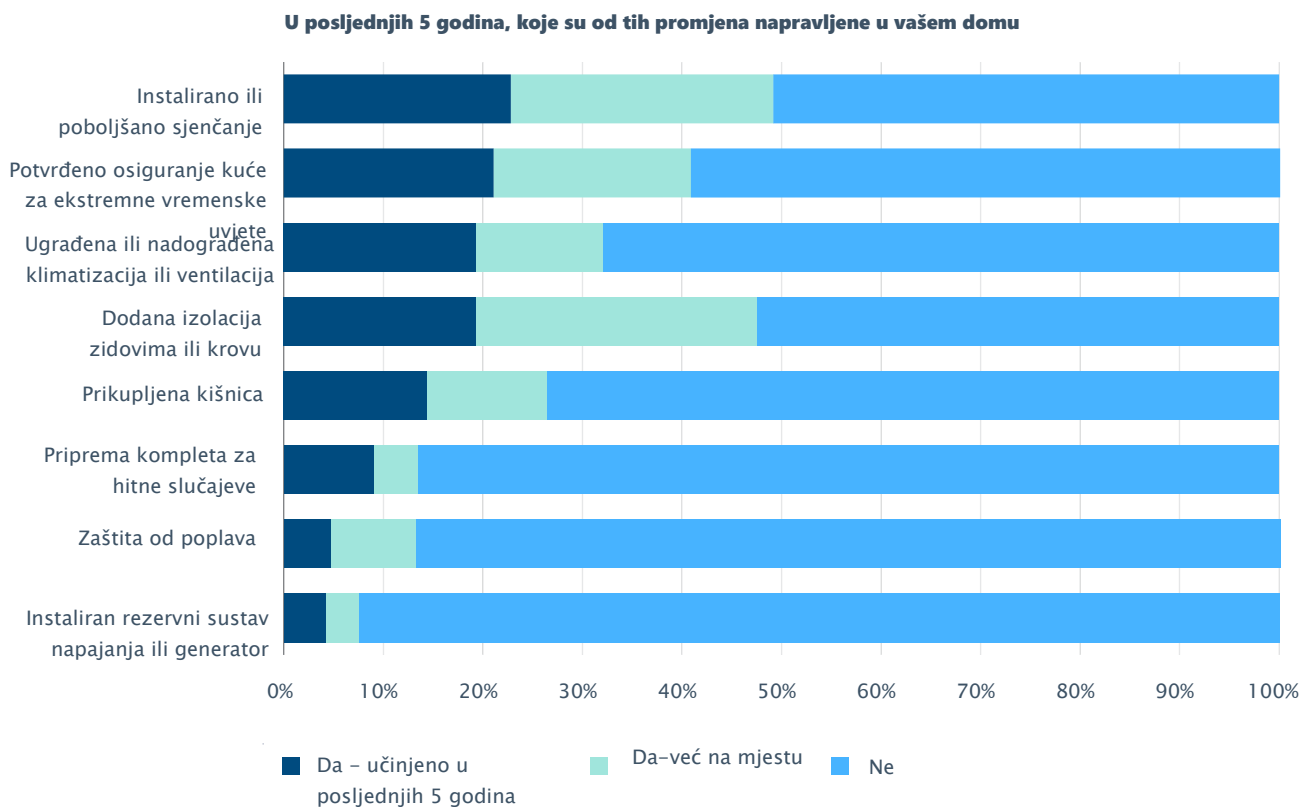
Mjera otpornosti na klimatske promjene		Infrastruktura temeljena?	Faza ciklusa upravljanja krizama
Razina kućanstva	Izolacija zidova ili krova	Da	Pripravnost
	Klimatizacija ili ventilacija	Da	Pripravnost
	Sjenčanje	Da	Pripravnost
	Zaštita od poplava	Da	Pripravnost
	Prikupljanje kišnice	Da	Pripravnost
	Rezervni elektroenergetski sustav ili generator	Da	Pripravnost
	Komplet za hitne slučajeve	Ne	Pripravnost/odgovor
	Kućno osiguranje koje pokriva ekstremne vremenske uvjete	Ne	Pripravnost/oporavak
	Upozorenja ili upozorenja za ekstremne vremenske uvjete	Ne	Pripravnost
Pod vodstvom nadležnog tijela	Kampanje podizanja svijesti o rizicima i mjerama koje treba poduzeti u slučaju ekstremnih vremenskih uvjeta	Ne	Pripravnost
	Više posadenih stabala ili bolji pristup zelenim površinama	Da	Prevencija
	Osiguravanje centara za hlađenje	Da	Pripravnost
	Promjene rasporeda rada/obrazovanja kako bi se izbjegle aktivnosti u najtoplijim satima ili danima	Ne	Pripravnost/odgovor
	Sprječavanje poplava	Da	Prevencija
	Ograničenja potrošnje vode tijekom suša	Ne	Pripravnost/odgovor
	Kontrolne mjere za komarce	Ne	Prevencija
Napomena: Za točan prikaz pitanja povezanih s mjerama za otpornost na klimatske promjene vidjeti Prilog 1.			
Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.			
(2) Pojam „vaše područje” nije dodatno definiran u anketi te je ostao otvoren za usmeno prevođenje.			

2 Pojam „vaše područje” nije dodatno definiran u anketi te je ostao otvoren za usmeno prevođenje.

4.1 Otpornost na razini kućanstava

Iako je 77,9 % ispitanika imalo barem jednu od mjera otpornosti na klimatske promjene navedenih u anketi provedenoj kod kuće, nijedna od mjera nije bila uspostavljena u više od polovine domova ispitanika (slika 4.1.). Neke mjere (npr. zaštita od poplava) možda nisu relevantne za okruženja u kojima ne postoje određene opasnosti. Međutim, mali postotak ispitanika imao je uspostavljene univerzalnije mjere (npr. komplet za hitne slučajeve ili rezervni izvor energije). Rezultati općenito upućuju na opću nedovoljnu pripremljenost za klimatske nepogode i druge krize na razini kućanstava diljem Europe.

Slika 4.1. Postotak ispitanika s mjerama otpornosti na klimatske promjene kod kuće

Napomena: Rezultati istraživanja za pojedine zemlje mogu se pronaći u interaktivnom prikazu r.
Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

Dvije mjere koje se najčešće poduzimaju kod kuće osmišljene su za rješavanje problema topline. Najčešća mjera koja se primjenjivala u domovima bila je poboljšano sjenčanje; 49,2 % ispitanika izjavilo je da je to uspostavilo. To je relativno pristupačna mjera prilagodbe, a unutarnje i vanjsko sjenčanje učinkovito snižavaju unutarnje temperature zgrada (Martinez i dr., 2025.).

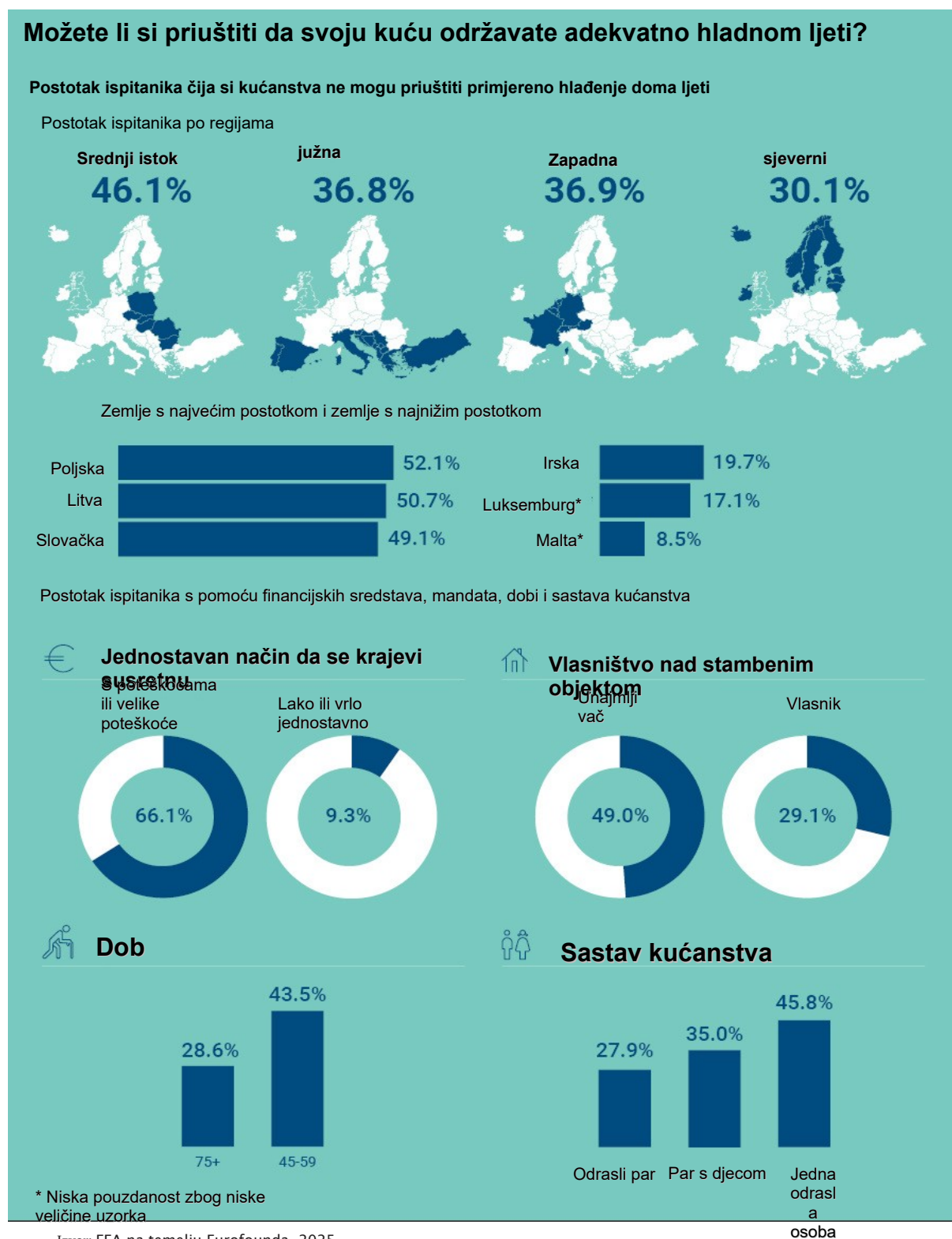
Druga najpopularnija mjera bila je izolacija krovova i zidova (47,6%). U dobro projektiranim zgradama to može smanjiti pregrijavanje, ali u zgradama u kojima nedostaje odgovarajuća ventilacija, sjenčanje ili toplinska masa može pogoršati pregrijavanje (Martinez i dr., 2025.); stoga učinkovitost te mjere ovisi o njezinu kontekstu. Na primjer, u Europskom istraživanju o dohotku i životnim uvjetima iz 2023. samo 24,2 % ispitanika iz 16 europskih zemalja smatralo je da su sustav hlađenja i toplinska izolacija njihova stana dovoljni za održavanje odgovarajuće hladnoće stana tijekom ljeta (Eurostat, 2023.).

Ukupno 32,1 % ispitanika izjavilo je da je ugradilo ili nadogradilo klimatizaciju ili ventilaciju. Iako klimatizacija može biti učinkovita u zaštiti zdravlja, posebno za ranjive pojedince, opsežna upotreba klimatizacije primjer je loše prilagodbe. To dovodi do problema povezanih s vršnom potražnjom za električnom energijom, a toplina koju proizvodi oprema može pridonijeti učincima urbanih toplinskih otoka (EGP, 2022.c).

Osim toga, za mehaničko hlađenje – klimatizaciju, aktivno prozračivanje ili upotrebu ventilatora – potrebna su i početna ulaganja i potrošnja električne energije, čime se stvaraju dodatni troškovi za kućanstva. To može spriječiti ljude da instaliraju ili koriste takve mjere.

Na pitanje mogu li si priuštiti da ljeti na odgovarajući način ohlade kuću, 38,2 % ispitanika odgovorilo je negativno. Najveći postotak ispitanika koji si ljeti nisu mogli priuštiti hladan dom zabilježen je u srednjoj i istočnoj Europi (46,1 %), u usporedbi s 30,1 % u sjevernoj Europi (slika 4.2.).

Slika 4.2. Postotak ispitanika čija si kućanstva ne mogu priuštiti primjereno hlađenje doma ljeti

Sveukupno, 40,8% ispitanika izjavilo je da ima osiguranje od ekstremnih vremenskih uvjeta kod kuće. Postojale su znatne razlike među zemljama u pogledu broja ispitanika koji su izvijestili o osiguranju kuće od ekstremnih vremenskih uvjeta. U Švedskoj ga je imalo 17,4 % ispitanika u odnosu na 70,1 % u Luksemburgu.

Različiti sustavi osiguranja koji postoje u svakoj zemlji utječu na dostupnost i cjenovnu pristupačnost osiguranja. Prema podacima Europskog nadzornog tijela za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje (2024.), Grčka, Italija i Rumunjska imale su najviše ocjene razlika u zaštiti od prirodnih katastrofa zbog kombinacije opasnosti i niskog prodora osiguranja. Utvrđeno je da je osiguranje od poplava posebno nepristupačno u visokorizičnim područjima Poljske i Portugala, nakon čega slijedi nekoliko regija u Hrvatskoj, Njemačkoj i baltičkim državama (Tesselaar i dr., 2020.). Rezultati istraživanja Eurofounda (2025.) o kojima je ovdje izviješteno u određenoj mjeri odražavaju te obrasce (vidjeti interaktivni preglednik). Međutim, s njima treba postupati s oprezom zbog činjenice da uzorak ankete nije bio reprezentativan i da su ispitanici sami prijavili informacije. Nadalje, samoprijavljeno osiguranje može biti podložno pristranosti u pogledu opoziva jer se ispitanici možda ne sjećaju točno ili ne razumiju posebne uvjete svojih politika u pogledu zaštite od ekstremnih vremenskih uvjeta.

Više od četvrtine ispitanika reklo je da prikupljaju kišnicu kod kuće za uporabu u sušnim razdobljima. U određenim zemljama, kao što su Belgija, Češka i Slovenija, više od 40 % ispitanika imalo je uspostavljen sustav prikupljanja kišnice. Znatno broj ispitanika izvijestio je da je u prethodnih pet godina instalirao sustave za prikupljanje kišnice (npr. 26,7 % ispitanika u Češkoj, nakon čega je slijedila gotovo četvrtina ispitanika u Estoniji i Slovačkoj).

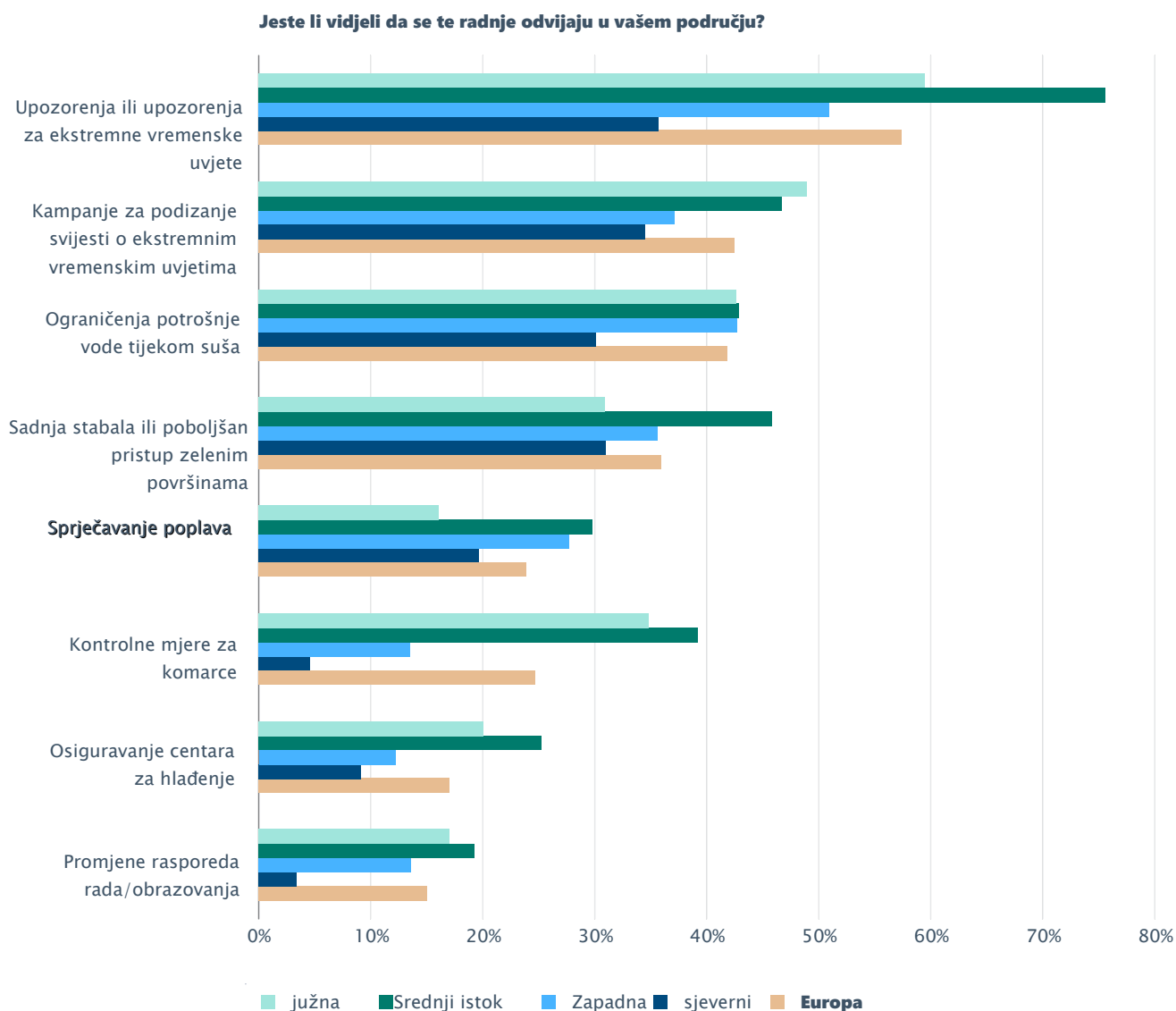
Među najmanje prijavljenim mjerama bila je i zaštita od poplava; samo 13,2 % ispitanika izjavilo je da ima uspostavljene mjere. Zaštita od poplava na razini nekretnine primjenjuje se samo na područjima koja mogu biti izložena poplavama i zahtijeva znatna ulaganja i strukturne promjene u stanu.

Međutim, priprema kompleta za hitne slučajeve jednostavna je mjera koja je relativno jeftina za provedbu. Unatoč tome, kompleti su bili na snazi samo u 13,5 % kućanstava ispitanika. U Danskoj, Estoniji i Švedskoj znatan postotak ispitanika (više od 22 % ispitanika u svakoj od tih zemalja) poduzeo je tu mjeru u posljednjih pet godina. To može biti povezano s nedavnim pozivima građana njihovih vlada da se građani pripreme za moguće krize povezane s agresivnim ratom Rusije protiv Ukrajine.

4.2 Mjere otpornosti koje se percipiraju u područjima ispitanika

Ukupno 82,2 % ispitanika izjavilo je da je u svojem lokalnom području vidjelo barem jednu od mjera otpornosti na klimatske promjene pod vodstvom tijela navedenih u anketi (slika 4.3.). Mjere o kojima se najčešće izvješćuje – rana upozorenja i uzbune (koje je prijavilo više od 57 % ispitanika) i kampanje podizanja svijesti (koje je prijavilo 42,5 % ispitanika) – dobro su obuhvaćene tim mjerama u nacionalnim politikama prilagodbe i nacionalnim zdravstvenim strategijama (Europski opservatorij za klimu i zdravlje, 2022.). Osim toga, akcijski planovi za zdravlje topline, uključujući upozorenja o visokim temperaturama, uspostavljeni su u 19 država članica EU-27 (EGP, 2024.c). To može djelomično objasniti velik broj ispitanika koji su primijetili upozorenja i upozorenja.

Slika 4.3. Postotak ispitanika koji su primijetili mjere otpornosti na klimatske promjene u svojem području

Napomena: Rezultati ankete za pojedine zemlje mogu se pronaći u interaktivnom pregledniku.

Izvor: EEA na temelju Eurofounda (2025.).

Sustavi ranog upozoravanja jedna su od najisplativijih mjera protiv ekstremnih vremenskih uvjeta (EEA, 2020.; EEA, 2024.b). Ako se pravilno rasporede, mogu smanjiti utjecaj ekstremnih vremenskih uvjeta na ljude. Na primjer, tijekom poplava u središnjoj Europi 2024. broj smrtnih slučajeva bio je manji nego u ranijim poplavama. To je bilo unatoč činjenici da su padaline bile teže i da su poplave bile većih razmjera. Manji broj smrtnih slučajeva pripisan je funkcionalnim sustavima ranog upozoravanja (World Weather Attribution, 2024.). Stoga bi na opažanje da se oni u velikoj mjeri upotrebljavaju trebalo gledati kao na pozitivan aspekt pripravnosti za klimatske promjene.

Osim toga, više od 4 od 10 ispitanika susrelo se s kampanjama za podizanje svijesti o klimatskim promjenama ili ekstremnim vremenskim uvjetima u svojem području; ova vrsta mjera može povećati učinkovitost ranih upozorenja i upozorenja. Znanje o tome kako djelovati u hitnim slučajevima ključno je kako bi se osigurala djelotvornost

upozorenja ili upozorenja koja izdaju nadležna tijela (npr. Diakakis i dr., 2022.). U najnovijoj anketi EIB-a 38 % ispitanika istaknulo je da je obrazovanje javnosti o tome koje ponašanje treba usvojiti kako bi se spriječili problemi uzrokovani ekstremnim vremenskim uvjetima ili odgovorilo na njih važna mjera prilagodbe (EIB, 2024.).

Treću najčešće zabilježenu mjeru – ograničenja uporabe vode zbog suša – prijavilo je 41,8 % ispitanika. Udio stanovništva EU-a pogođenog nestašicom vode povećava se u kontekstu klimatskih promjena i neodrživog upravljanja vodnim resursima (EEA, 2025d). Kao rezultat toga, ograničenja uporabe vode postaju sve češća. Na primjer, u 48 % općinskih akcijskih planova za klimu provedenih u Europi navode se mjere očuvanja vode (uključujući racioniranje/ograničenja i ponovnu uporabu sive vode) (EGP, 2024.b).

Ukupno je 35,9 % ispitanika izjavilo da je više stabala posađeno ili da je poboljšán pristup zelenim površinama na njihovu području. To je najčešće navedena infrastrukturna mjera za otpornost na klimatske promjene koju su odabrali ispitanici. Prirodna rješenja, tj. mjere za ublažavanje klimatskih učinaka koji su nadahnuti prirodom ili ih ona podupire, u politici EU-a prepoznata su kao ključna opcija za prilagodbu klimatskim promjenama (npr. Europska komisija, 2021.) i već se često upotrebljavaju. Na primjer, analizom urbanih klimatskih akcijskih planova u Europi utvrđeno je da je devet od deset planova uključivalo mjere povezane s okolišem, zelenilom i bioraznolikošću (EEA, 2024b). U istraživanju EIB-a (2024.) 42 % ispitanika iz EU-a utvrdilo je da je jedan od ključnih prioriteta za lokalnu prilagodbu klimatskim promjenama hlađenje gradova dodavanjem ulica prekrivenih drvećem i stvaranjem zelenih površina.

Kontrolne mjere za komarce zabilježilo je 24,7 % ispitanika. Istraživanje Europskog centra za sprečavanje i kontrolu bolesti upućuje na to da je 18 od 26 ispitanih europskih zemalja 2021. provelo neki oblik kontrole komaraca (ECDC, 2021.). Klima u velikim dijelovima Europe postaje prikladnija za bolesti koje se prenose komarcima (van Daalen i dr., 2024.) te se stoga u budućnosti može očekivati daljnja potreba za primjenom te mjere.

Nešto manje od četvrtine ispitanika (23,9 %) izjavilo je da su mjere za sprečavanje poplava provedene u njihovu području. To je relativno visok udio jer ne žive svi na području koje zahtijeva zaštitu od poplava od rijeka, obalnih ili površinskih otjecanja.

Od svih navedenih mjera, dvije koje je najmanje ispitanika navelo da su se susreli bile su osiguravanje centara za hlađenje (zgrade s klima-uređajem dostupnim javnosti) i promjene rasporeda rada ili obrazovanja kako bi se izbjeglo najtoplije doba dana.

Kad je riječ o mnogim mjerama za otpornost na klimatske promjene pod vodstvom nadležnih tijela, srednjoistočna Europa bila je regija s najvećim postotkom ispitanika koji su izjavili da su se susreli s njima. Sjeverna Europa bila je regija s najnižim postocima za mnoge od navedenih mjera (slika 4.3.).

Znatne razlike mogu se vidjeti u percepciji ispitanika iz različitih zemalja (vidjeti [interaktivni gledatelj](#)). Na primjer, više od 90 % ispitanika u Poljskoj i Portugalu naišlo je na upozorenja o ekstremnim vremenskim uvjetima, u usporedbi s 18,2 % u Danskoj ili 23,3 % u Švedskoj. U Portugalu i Litvi više od 70 % ispitanika primijetilo je kampanje za podizanje svijesti u kojima žive.

Gotovo 60 % ispitanika iz Mađarske izjavilo je da je na svojem području vidjelo više stabala i zelenih površina. Velik postotak ispitanika iz Grčke (45 %) i Rumunjske (više od 40 %) izvijestio je da su znali za rashladne centre u svojem području. Austrija, Češka i Slovenija imale su najveći postotak ispitanika koji su vidjeli mjere za sprečavanje poplava na svojem području (više od 40 %).

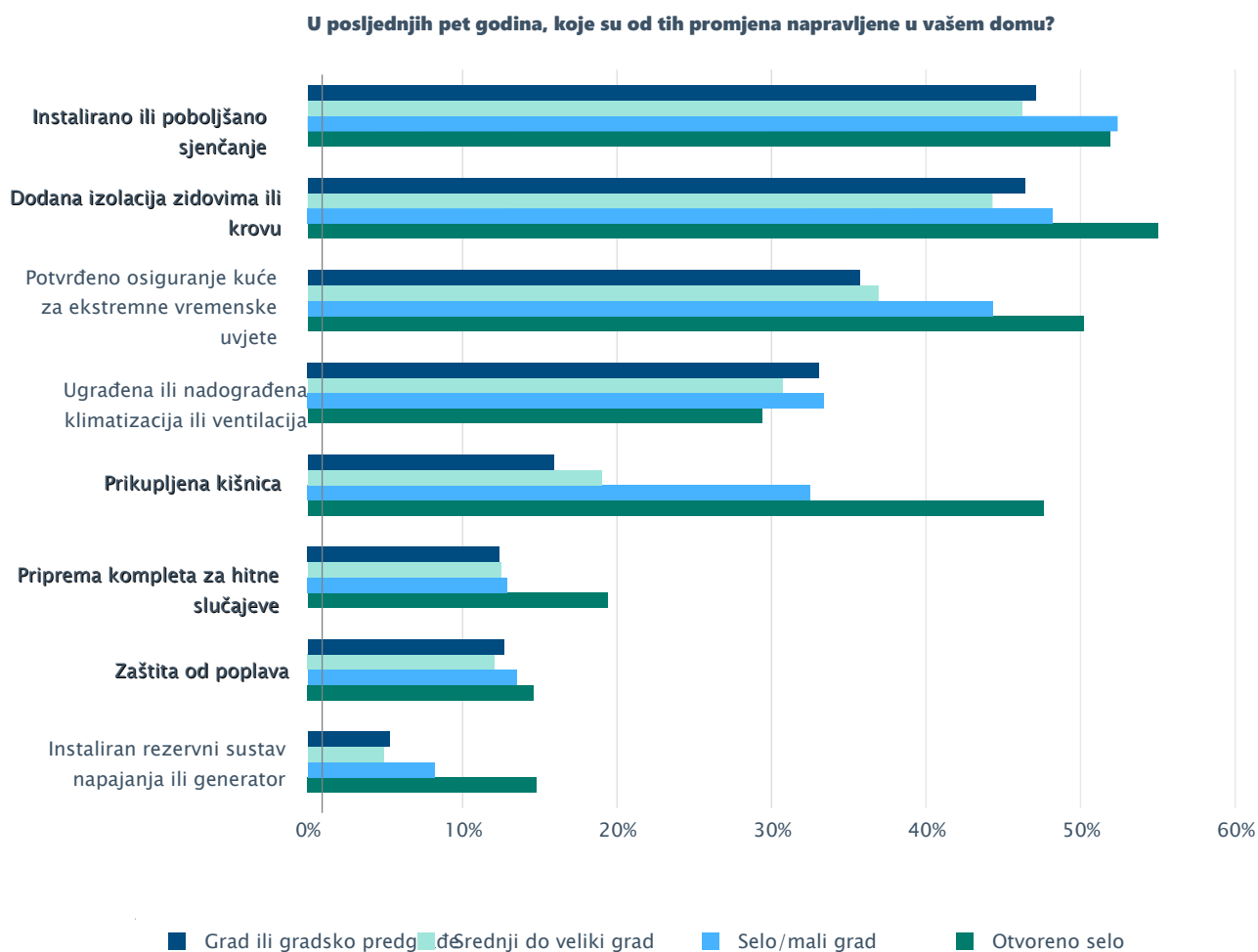
4.3 Razlike između urbanih i ruralnih ispitanika

Kad je riječ o otpornosti na razini kućanstava, veći postotak onih koji žive u otvorenim ruralnim područjima proveo je mjere otpornosti na klimatske promjene kod kuće u usporedbi s onima koji žive u urbaniziranim područjima (slika 4.4.). Otprilike tri puta više ispitanika u ruralnim područjima imalo je sustave za prikupljanje kišnice u usporedbi s onima u gradovima (47,6 % odnosno 15,9 %) ili pričuveno napajanje/generator (14,8 % u usporedbi s 5,3 %). To se može objasniti:

4 Mjere za otpornost na klimatske promjene o kojima su izvijestili ispitanici

- veći postotak ljudi u ruralnim područjima koji žive u kućama, a ne u stanovima (Eurostat, 2024.);
- veći slučajevi vlasništva nad stambenim nekretninama u ruralnim područjima;
- veća potreba za samodostatnošću u ruralnim područjima zbog niske gustoće naseljenosti uz oskudnu infrastrukturu i objekte.

Slika 4.4. Postotak ispitanika koji su izvijestili o mjerama otpornosti kućanstava na klimatske promjene, prema samoprijavljenoj razini urbanizacije

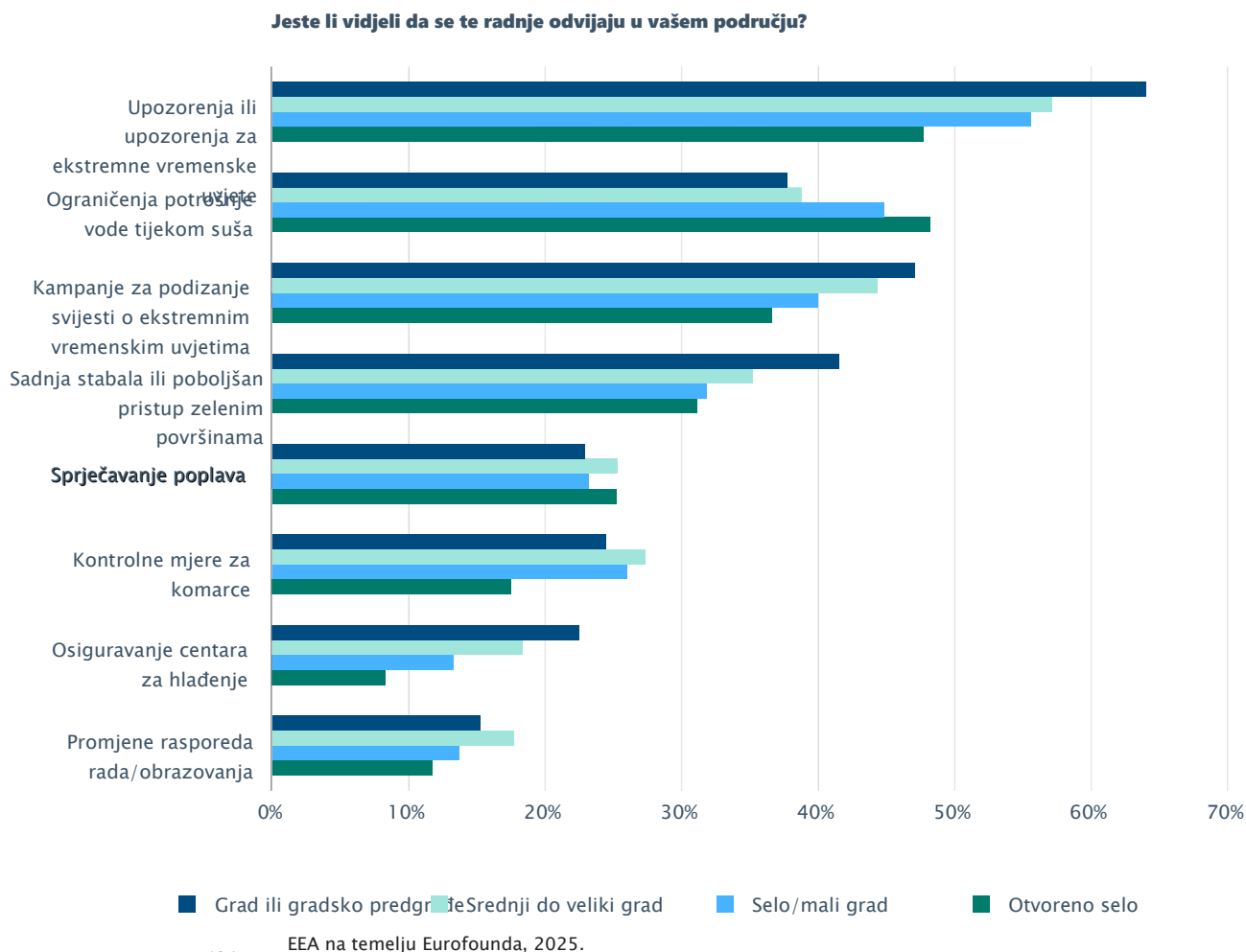

Izvor: EEA na temelju Eurofounda (2025.).

S druge strane, veći postotak ispitanika u gradovima primijetio je većinu mjera za otpornost na klimatske promjene pod vodstvom nadležnih tijela u usporedbi s ispitanicima iz sela i ruralnih područja (uz iznimku ograničenja upotrebe vode i sprečavanja poplava, za koje je vjerojatnije da će ih prijaviti stanovnici ruralnih područja; Slika 4.4.). To može biti posljedica veće gustoće naseljenosti u gradovima, a time i veće ukupne izloženosti ljudi i imovine klimatskim rizicima, što povećava potrebu za mjerama prilagodbe i njihovu izvedivost.

Međutim, to može odražavati i veći kapacitet većih gradova za djelovanje u području prilagodbe. Na primjer, ranija analiza mjera prilagodbe koju je proveo Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju pokazala je da je vjerojatnije da će općine s više od 50 000 stanovnika provoditi mjere usmjerene na visoke temperature, kao što su sadnja stabala i urbana ekologizacija, u usporedbi s manjim općinama (EGP, 2020.). Osim toga, manje općine i gradovi obično zaostaju za gradovima u pogledu procjena klimatskih rizika i osjetljivosti, političke potpore mjerama prilagodbe i dostupnosti financijskih sredstava za prilagodbu (EEA, 2020.; Venner et al., 2025.).

Slika 4.5. Postotak ispitanika koji percipiraju mjere otpornosti na klimatske promjene pod vodstvom tijela, prema samoprijavljenoj razini urbanizacije

5 Razlike među skupinama ispitanika

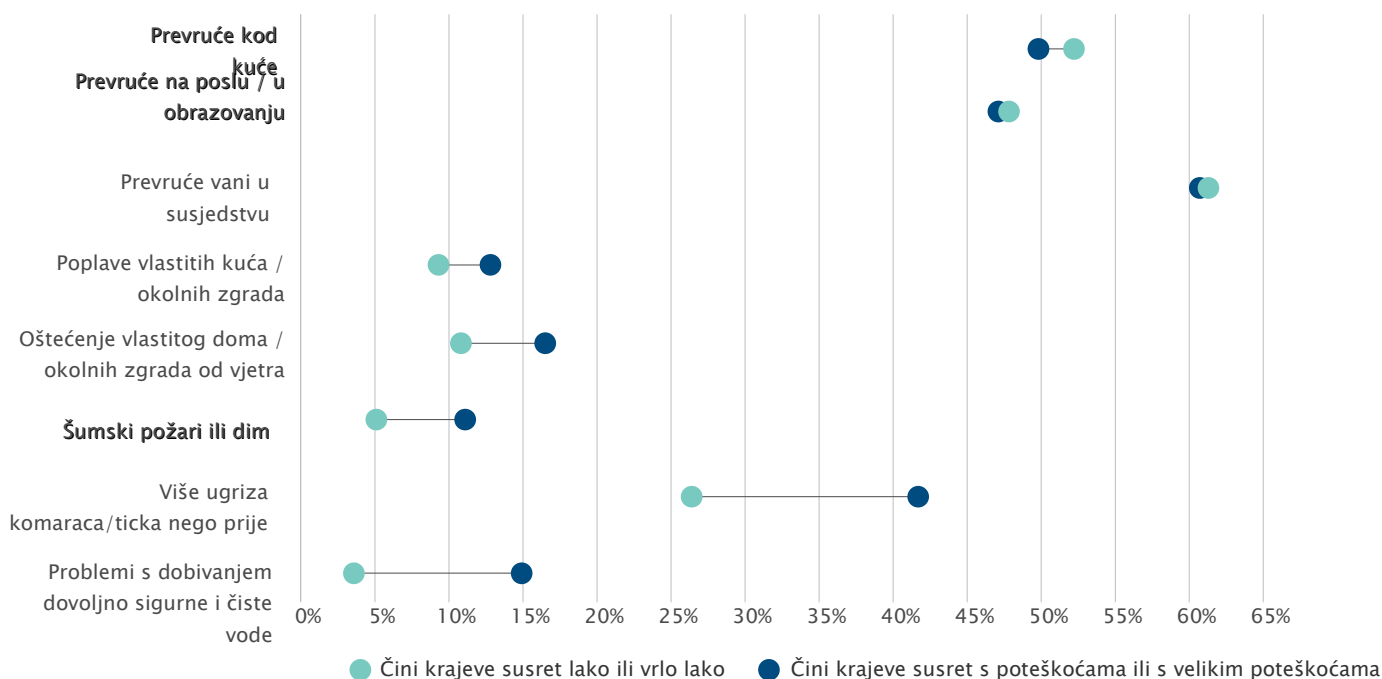
5.1 Financijska sredstva za kućanstvo

Financijska sredstva za kućanstva procijenjena su tako da se ispitanike pitalo koliko im je lako ili teško spojiti kraj s krajem ⁽³⁾. U slučaju gotovo svih klimatskih nepogoda, osim vrućine, veći postotak ispitanika koji su odgovorili da čine krajeve susreće se s velikim poteškoćama ili poteškoćama za koje su izvijestili da su pogođeni tijekom posljednjih pet godina u usporedbi s onima koji su odgovorili da je vrlo lako ili lako spojiti krajeve.

Više nego dvostruko više ispitanika iz skupine koja se borila s financijskim problemima primijetili su šumske požare ili dim gdje žive u usporedbi s ispitanicima koji su lako ili vrlo lako spajali krajeve. Najveća relativna razlika između ispitanika s poteškoćama i bez poteškoća u spajanju krajeva odnosila se na probleme s pristupom sigurnoj i čistoj vodi. Četverostruko više kućanstava u poteškoćama nego financijski sigurnih kućanstava imalo je problema u tom području.

Ne iznenađuje da su u tom kontekstu razine zabrinutosti zbog budućih učinaka bile više i među onima koji se bore da se krajevi susretnu za gotovo svaki učinak. Jedina iznimka bile su buduće visoke temperature; sličan postotak ispitanika u svakoj skupini izrazio je zabrinutost zbog toga (slika 5.1.).

Slika 5.1. Postotak ispitanika koji su iskusili klimatske učinke na svojem području, prema financijskim sredstvima kućanstva

Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

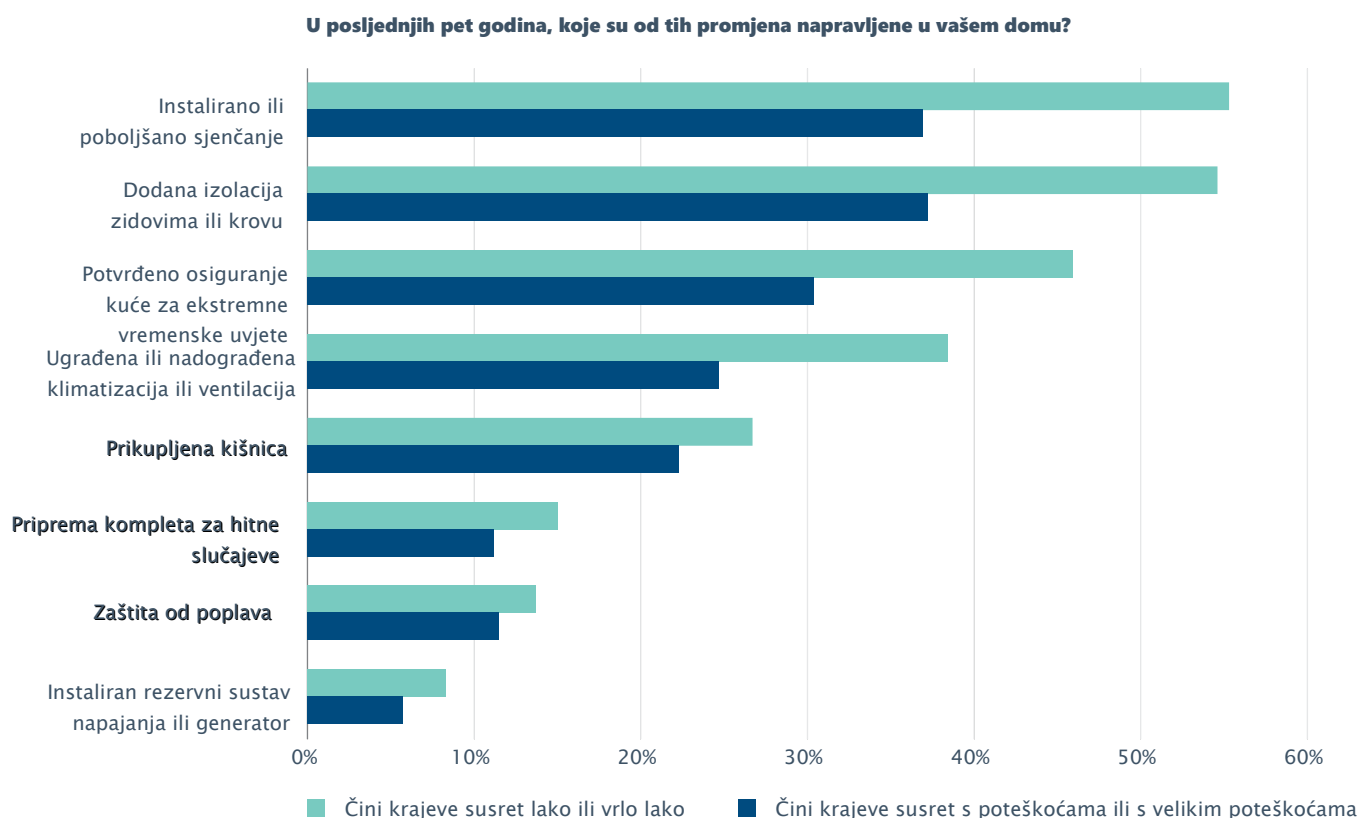
3 Pitanje je bilo formulirano kako slijedi: „Kućanstvo može imati različite izvore prihoda i više od jednog člana kućanstva može mu doprinijeti. Razmišljajući o ukupnom mjesečnom dohotku vašeg kućanstva, je li vaše kućanstvo u stanju spojiti kraj s krajem ...”. Opcije odgovora bile su sljedeće: „S velikom poteškoćom”, „s poteškoćom”, „s određenom poteškoćom”, „lako uredno”, „lako”, „vrlo lako”, „ne znam” i „ne želim odgovoriti”.

Gotovo dvostruko veći broj ispitanika koji su napravili krajeve koji se susreću s poteškoćama ili velikim poteškoćama nije imao nijednu od mjera otpornosti na klimatske promjene navedenih u upitniku za anketu kod kuće (31,8 %) u usporedbi sa 16,0 % onih koji završavaju krajeve koji se susreću vrlo lako ili jednostavno. Za svaku mjeru otpornosti na klimatske promjene na razini kućanstva manji postotak ispitanika koji su imali poteškoća u spajanju krajeva imao je mjeru kod kuće u usporedbi s ispitanicima koji su lakše spajali krajeve (slika 5.2.). Ti rezultati upućuju na to da postoje znatne nejednakosti među skupinama različitog gospodarskog statusa u pogledu pripravnosti kućanstava na ekstremne vremenske uvjete.

Cjenovna pristupačnost vjerojatno će biti glavna prepreka širokom prihvatanju mjera otpornosti. Dok 9,3 % ispitanika koji su radili krajeve s lakoćom ili vrlo lako nisu si mogli priuštiti da ljeti održavaju svoj dom adekvatno hladnim, među onima koji su radili krajeve s poteškoćama ili velikim poteškoćama, taj je broj bio sedam puta veći (66,1 %) (slika 4.2.).

Nejednakosti se mogu pogoršati činjenicom da neke od uobičajenih metoda za poboljšanje stambene strukture, kao što su subvencije za krovnu ili zidnu izolaciju, nerazmjerno koriste skupinama s višim dohotkom koje imaju financijska sredstva za kupnju subvencioniranih predmeta kao što su materijali za naknadnu ugradnju u kuće (Europski parlament, 2024.).

Slika 5.2. Postotak ispitanika koji su izvijestili o mjerama otpornosti kućanstava na klimatske promjene, prema financijskim sredstvima kućanstva

Napomena: Mjere za otpornost kućanstava na klimatske promjene uključuju prethodno uvedene mjere i mjere uvedene u posljednjih pet godina.

Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

5 Razlike među skupinama ispitanika

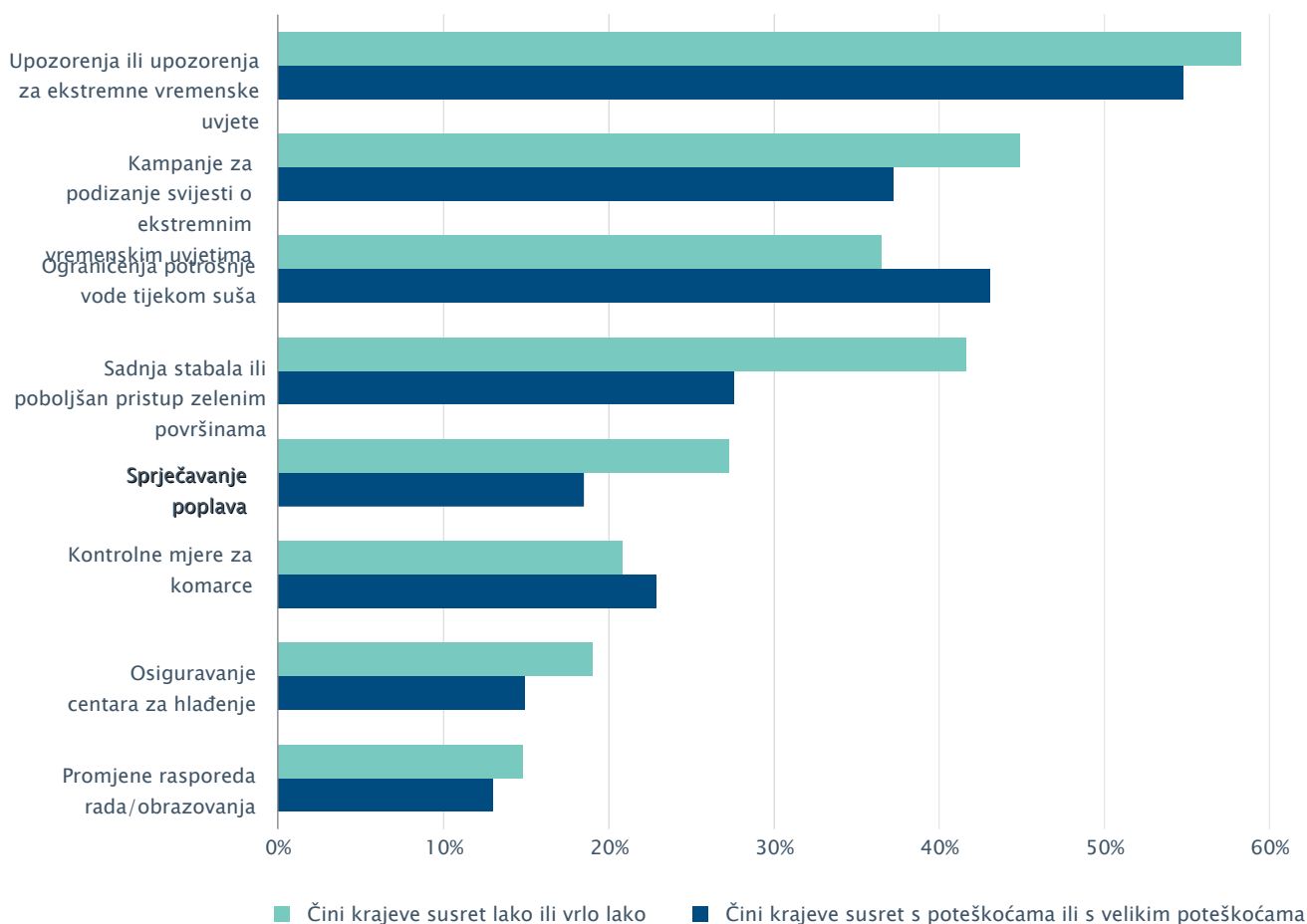
Kad je riječ o mjerama otpornosti na klimatske promjene pod vodstvom nadležnih tijela, odnosno sprečavanju poplava, sadnji stabala / urbanom ozelenjivanju, osiguravanju centara za hlađenje i kampanjama za podizanje svijesti, veći postotak ispitanika koji čine krajeve vrlo je lako ili jednostavno prijavio da su vidjeli krajeve na svojem području u usporedbi s onima koji imaju poteškoća s ispunjavanjem krajeva (slika 5.3.). Priznaje se da skupine s nižim dohotkom ne ostvaruju uvijek pravednu korist od aktivnosti prilagodbe (EGP, 2022.b). To može biti posljedica toga što su osobe iz financijski ugroženih područja manje opremljene za zagovaranje određenih mjera, kao što je ekologizacija gradova, u usporedbi s bogatijim zajednicama.

Osim toga, cijene stambenih nekretnina i najamnine u zelenijim područjima obično su više, čime se manje bogatim stanovnicima onemogućuje da ondje žive. Analize troškova i koristi koje se primjenjuju pri planiranju obrane od poplava mogu dovesti do toga da se prioritet daje područjima s visokom vrijednošću nekretnina za ulaganja jer ona čine najbolji poslovni model u financijskom smislu (EEA, 2025b).

Iako rezultati o kojima se ovdje izvješćuje odražavaju percepciju pojedinaca, a ne činjeničnu procjenu stanja provedbe različitih mjera, ipak doprinose razumijevanju socijalne pravednosti u prilagodbi klimatskim promjenama u Europi.

Slika 5.3. Postotak ispitanika koji percipiraju mjere otpornosti na klimatske promjene pod vodstvom tijela, prema financijskim sredstvima kućanstva

Jeste li vidjeli da se te radnje odvijaju u vašem području?

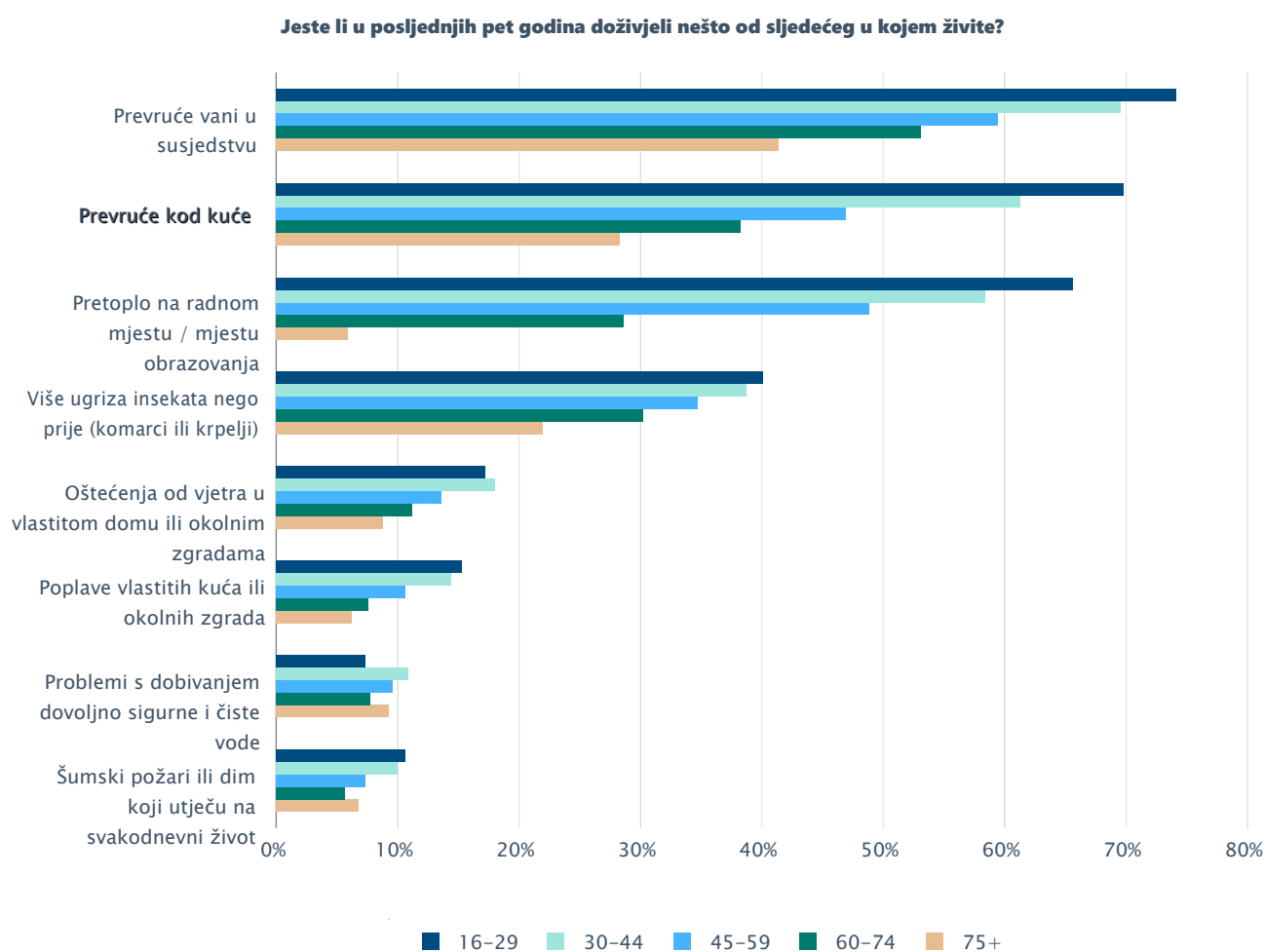

Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

5.2 Dob

Za gotovo sve učinke povezane s klimom uključene u upitnik, veći postotak ispitanika iz najmlađe dobne skupine iskusio ih je u usporedbi s najstarijim skupinama (slika 5.4.); mlađi ispitanici također su bili više zabrinuti za buduća pitanja povezana s klimatskim promjenama nego najstarija skupina (slika 5.6.). To je u skladu s nalazima posebnog izvješća Eurobarometra o klimatskim promjenama za 2025., u kojem su najmlađi ispitanici bili među skupinama za koje je najvjerojatnije da će klimatske promjene smatrati ozbiljnim problemom (EK, 2025.a).

Slika 5.4. Postotak ispitanika koji su iskusili klimatske učinke na svojem području, prema dobnoj skupini

Napomena: Rasponi brojeva u legendi odnose se na dobne raspone.

Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

5 Razlike među skupinama ispitanika

Za većinu mjera otpornosti kućanstava na klimatske promjene najveći postotak ispitanika koji su ih ugradili pao je u najstariju dobnu skupinu (Slika 5.5.). To bi moglo biti zato što je vjerojatnije da će stariji ispitanici biti vlasnici kuća, a ne iznajmljivači, što im omogućuje da promijene svoj stan. Osim toga, neka istraživanja upućuju na to da starije osobe mogu biti sklonije riziku (Titko i dr., 2021.).

U dobnoj skupini od 45 do 59 godina najveći udio ispitanika nije si mogao priuštiti hlađenje doma (43,5 %). Najniži postotak ispitanika koji si nisu mogli priuštiti hlađenje doma bio je među onima u dobnoj skupini od 75 godina i više (28,6 %). Starije osobe među skupinama su koje su najviše pogođene visokim temperaturama (SZO za Europu, 2021.); kao takav toplinska udobnost je ključna za ovu skupinu tijekom vrućeg vremena. Pri tumačenju tih rezultata treba napomenuti da su na anketu zbog njezine internetske prirode odgovorile samo starije osobe koje imaju pristup internetu i tehnološku osviještenost; stoga vjerojatno neće biti reprezentativna za ranjivije starije stanovništvo.

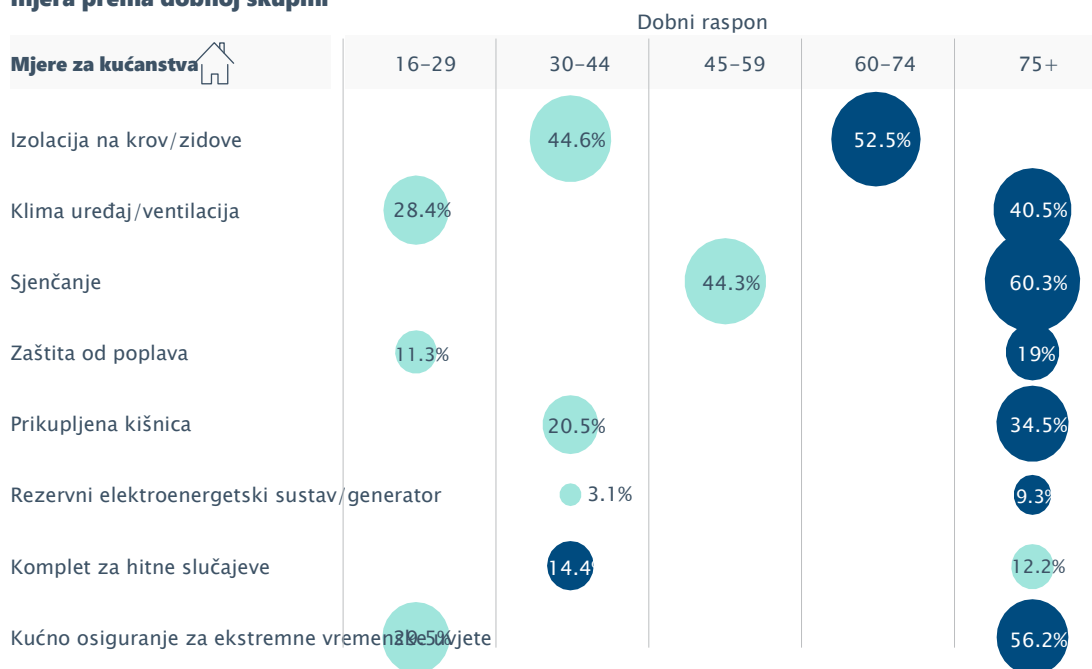
Slika mjera za otpornost na klimatske promjene pod vodstvom nadležnih tijela koje su uočene u tom području raznovrsnija je u odnosu na dobne skupine. Najmlađi ispitanici najmanje su vjerojatno primijetili ograničenja upotrebe vode i prisutnost centara za hlađenje, ali najvjerojatnije su vidjeli upozorenja ili upozorenja, kampanje podizanja svijesti, urbano ozelenjivanje i sprečavanje poplava (slika 5.5.).

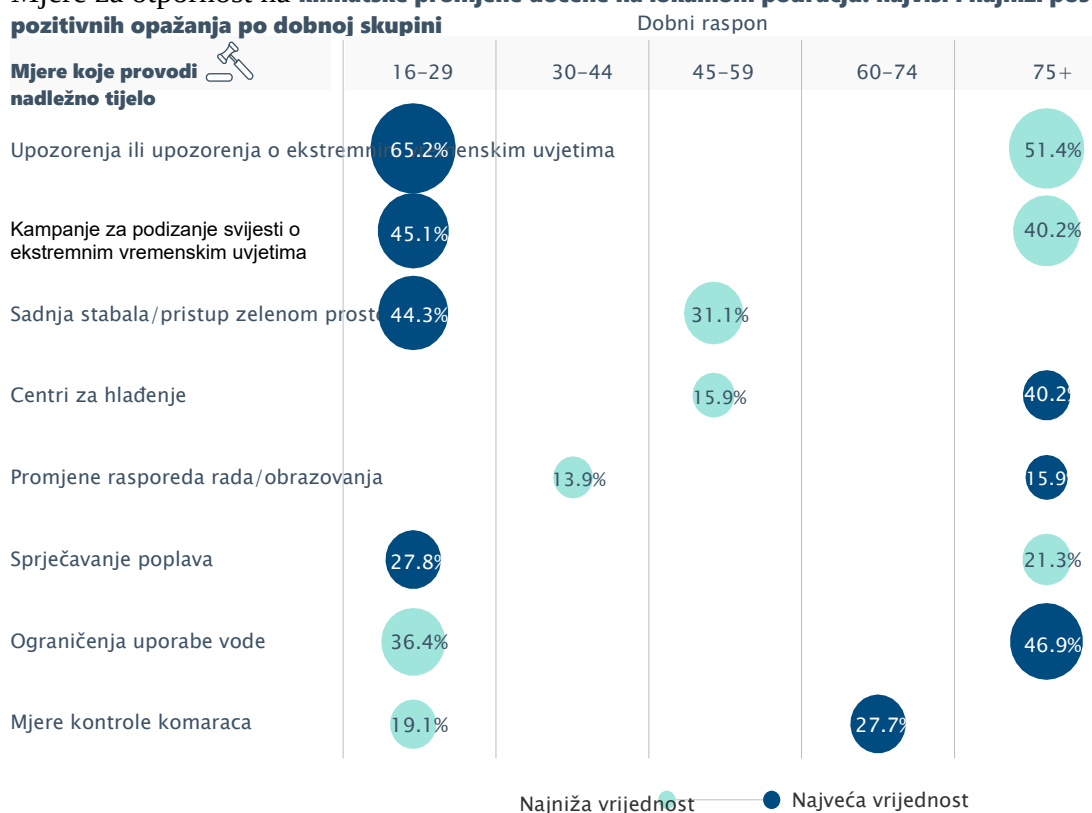
© Aboodi Vesakaran, Unsplash

Slika 5.5. Donošenje mjera za kućanstva i svijest o mjerama pod vodstvom tijela, prema dobi

Donošenje mjera za otpornost kućanstava na klimatske promjene: najviši i najniži postotak uvedenih mjera prema dobnoj skupini

Mjere za otpornost na klimatske promjene uočene na lokalnom području: najviši i najniži postotak pozitivnih opažanja po dobnoj skupini

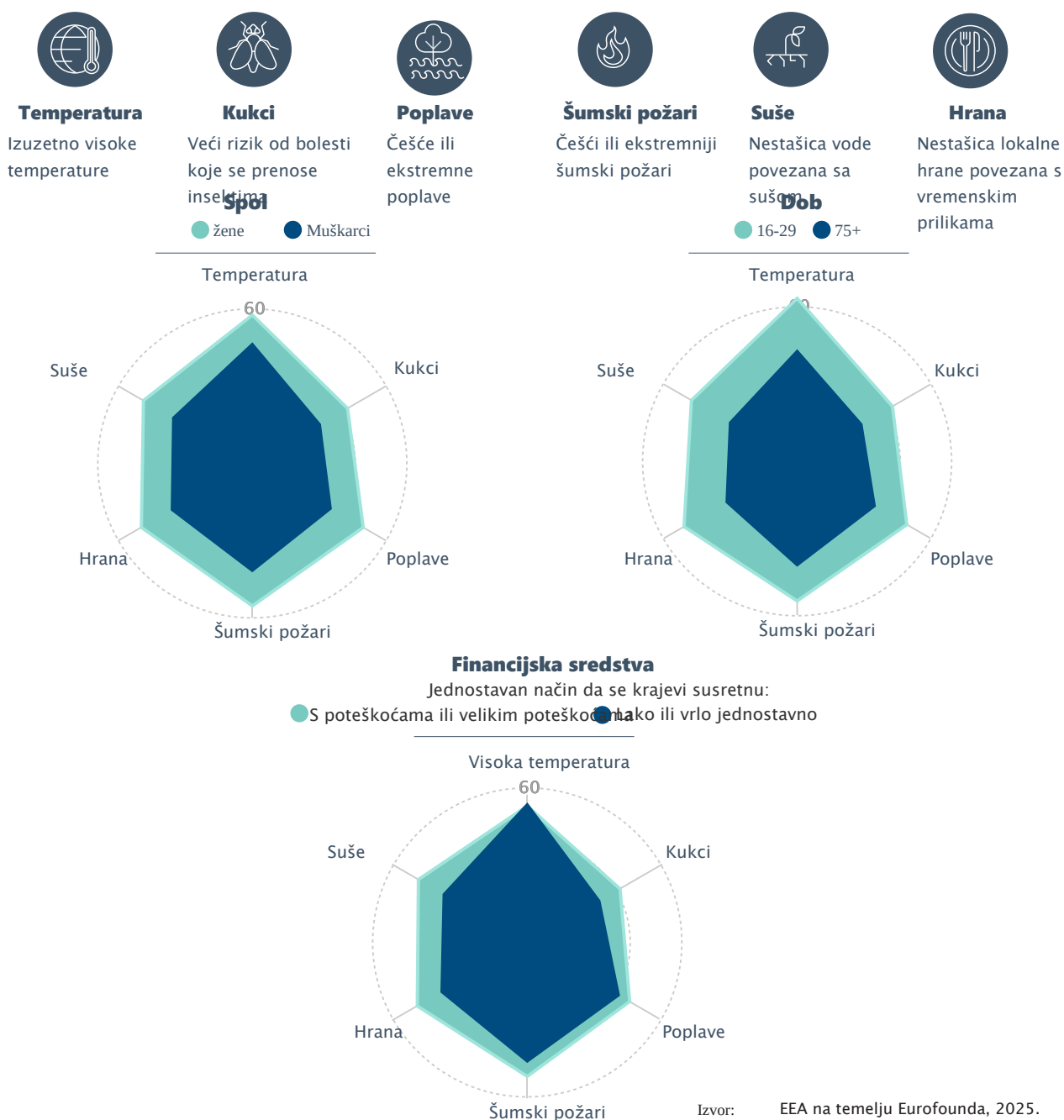

Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

5.3 Spol

Postojale su minimalne razlike u postotcima muškaraca i žena koji su izvijestili da su doživjeli klimatske učinke tamo gdje žive u posljednjih pet godina. Jedini učinak u kojem je zabilježena značajna razlika u prijavljenom iskustvu bili su ugrizi insekata; 39,2 % žena izjavilo je da ima povećane ugrize u usporedbi s 28,8 % muškaraca. Veći postotak žena u usporedbi s muškarcima bio je vrlo ili prilično zabrinut zbog svih budućih klimatskih učinaka navedenih u istraživanju (slika 5.6.). To je u skladu s nalazima posebnog izvješća Eurobarometra o klimatskim promjenama za 2025. (EK, 2025.a).

Slika 5.6. Postotak ispitanika zabrinutih zbog budućih učinaka klimatskih promjena prema spolu, dobi i financijskim sredstvima

5.4 Vlasništvo kuće

Najvjerojatnije su se unajmljivači, posebno oni u privatnom smještaju, osjećali pretoplo kod kuće (kao i na mjestu rada/obrazovanja i izvan njega u svojem susjedstvu) u usporedbi s vlasnicima nekretnina (slika 5.7.). Iako nije obuhvaćena ovim istraživanjem, kvaliteta stanovanja – vrsta i starost stanovanja, stopa ventilacije, lokacija, građevinski materijali i sjenčanje – ključni je čimbenik koji utječe na izloženost ekstremnoj toplini (Zhang et al., 2025.). Većina europskog fonda zgrada izgrađena je prije uvođenja toplinskih standarda, a gotovo 75 % fonda energetski je neučinkovito, što dovodi do povećanog rizika od pregrijavanja kod kuće (EEA, 2022a).

To je povezano sa statusom zakupa. Unajmljivači možda nemaju poticaj ili dugoročnu stabilnost kako bi opravdali poboljšanja doma koja ih štite od učinaka povezanih s klimatskim promjenama (tj. ulaganje u sustav hlađenja). Nadalje, programi za naknadnu ugradnju u domove – osmišljeni za poboljšanje toplinske udobnosti (tj. ugradnju toplinskih crpki) i zaštitu od drugih opasnosti povezanih s klimom, kao što su poplave – često su usmjereni na vlasnike nekretnina, a ne na iznajmljivače.

Međutim, vlasnici nekretnina možda nerado plaćaju takve mjere jer ih ne plaćaju.

imaju izravnu korist od poboljšanja. Taj se izazov obično naziva „problem razdvojenih poticaja” (JRC, 2017.). Obnova nekretnina za najam može dovesti i do povećanja najamnine i potencijalnih „obnova”, tj. preseljenja stanara jer si više ne mogu priuštiti novu najamninu (EEA, 2025b).

Manje je iznajmljivača, posebno onih u privatnom iznajmljivanju stambenih nekretnina, izvijestilo o mjerama za otpornost kućanstava na klimatske promjene u usporedbi s vlasnicima stambenih nekretnina. Postotak vlasnika kuća koji su imali osiguranje kuće koje pokriva ekstremne vremenske uvjete, poboljšanu klimatizaciju ili ventilaciju ili rezervni izvor energije bio je gotovo dvostruko veći u usporedbi s iznajmljivačima (slika 5.8.).

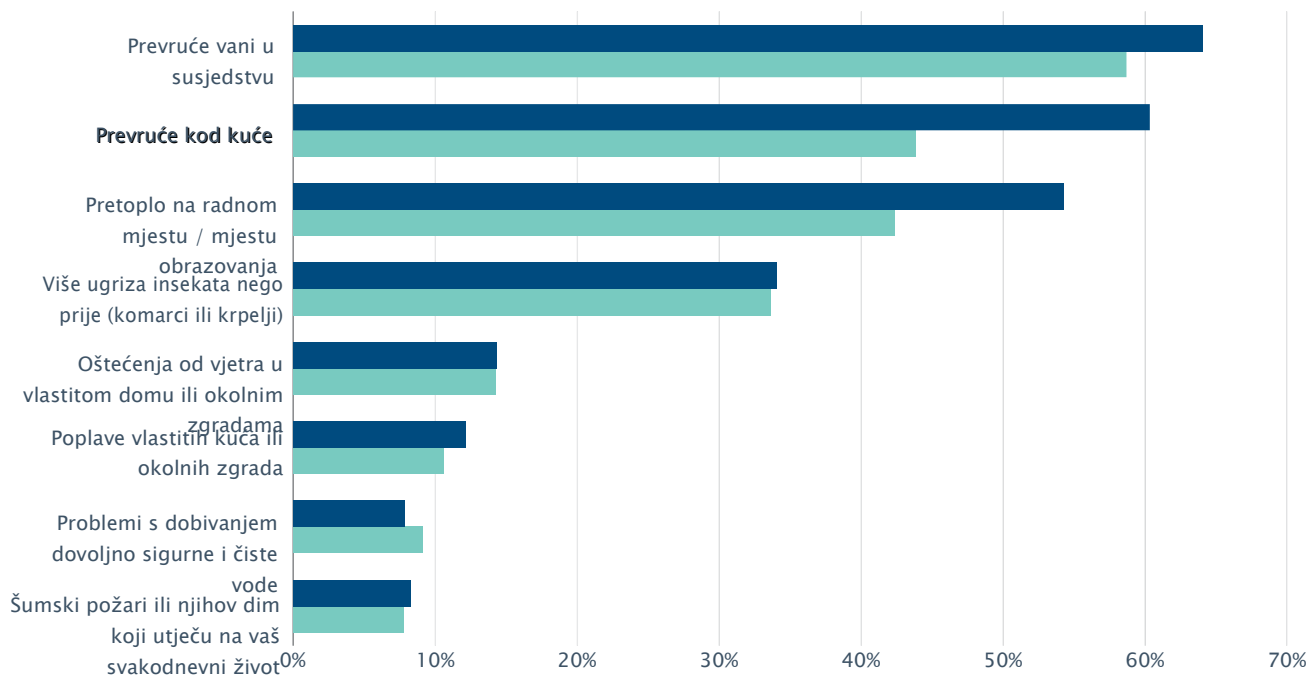

© Stefano Scagliarini, Urbana blaga/EGP

5 Razlike među skupinama ispitanika

Slika 5.7. Postotak ispitanika koji su iskusili klimatske učinke na svojem području, prema vrsti stambenog prostora

Jeste li u posljednjih pet godina doživjeli nešto od sljedećeg u kojem živite?

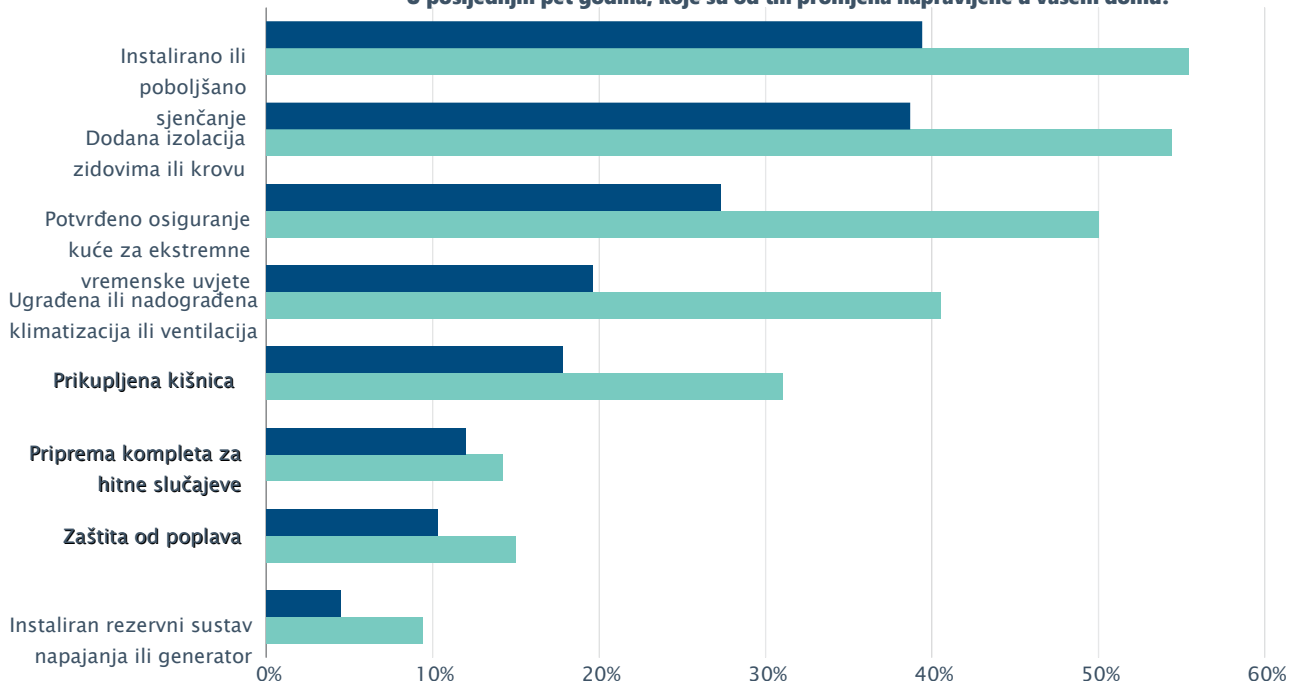
Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

■ Kućanstvo za najam ■ Vlasničko kućanstvo

Postojale su i razlike među skupinama stanara u pogledu mjera otpornosti na klimatske promjene zabilježenih na njihovu području. Kad je riječ o navedenim mjerama, veći postotak vlasnika kuća izvijestio je o kampanjama podizanja svijesti, promjenama u njihovu radnom ili obrazovnom rasporedu, kontrolnim mjerama za komarce, sadnji stabala / urbanom ozelenjivanju i ograničenjima upotrebe vode (slika 5.9.). Sličan

Slika 5.8. Postotak ispitanika koji su izvijestili o mjerama otpornosti kućanstava na klimatske promjene, prema vrsti stambenog prostora

U posljednjih pet godina, koje su od tih promjena napravljene u vašem domu?

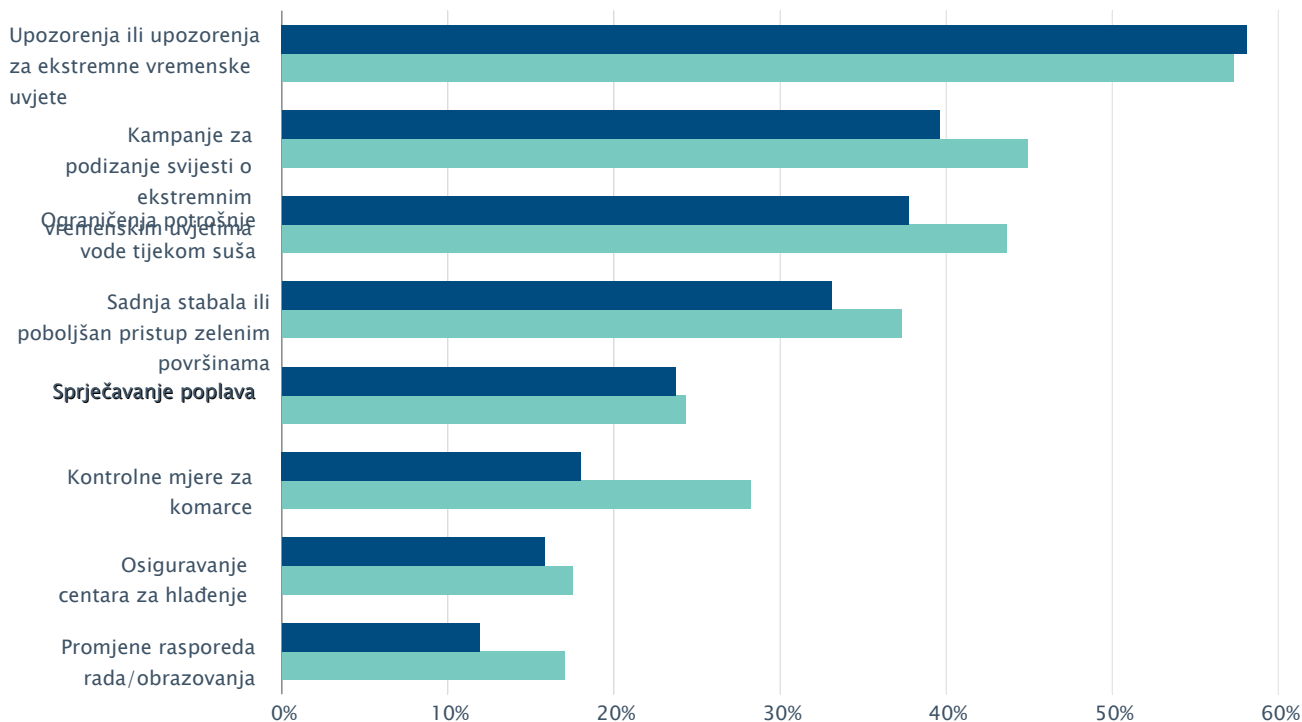
Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

■ Kućanstvo za najam ■ Vlasničko kućanstvo

postotak vlasnika i iznajmljivača primijetio je mjere kao što su sprečavanje poplava, osiguravanje rashladnih centara i upozorenja ili upozorenja na ekstremne vremenske uvjete.

Slika 5.9. Postotak ispitanika koji na svojem području percipiraju mjere otpornosti na klimatske promjene pod vodstvom tijela, prema vrsti stambenog prostora

Jeste li vidjeli da se te radnje odvijaju u vašem području?

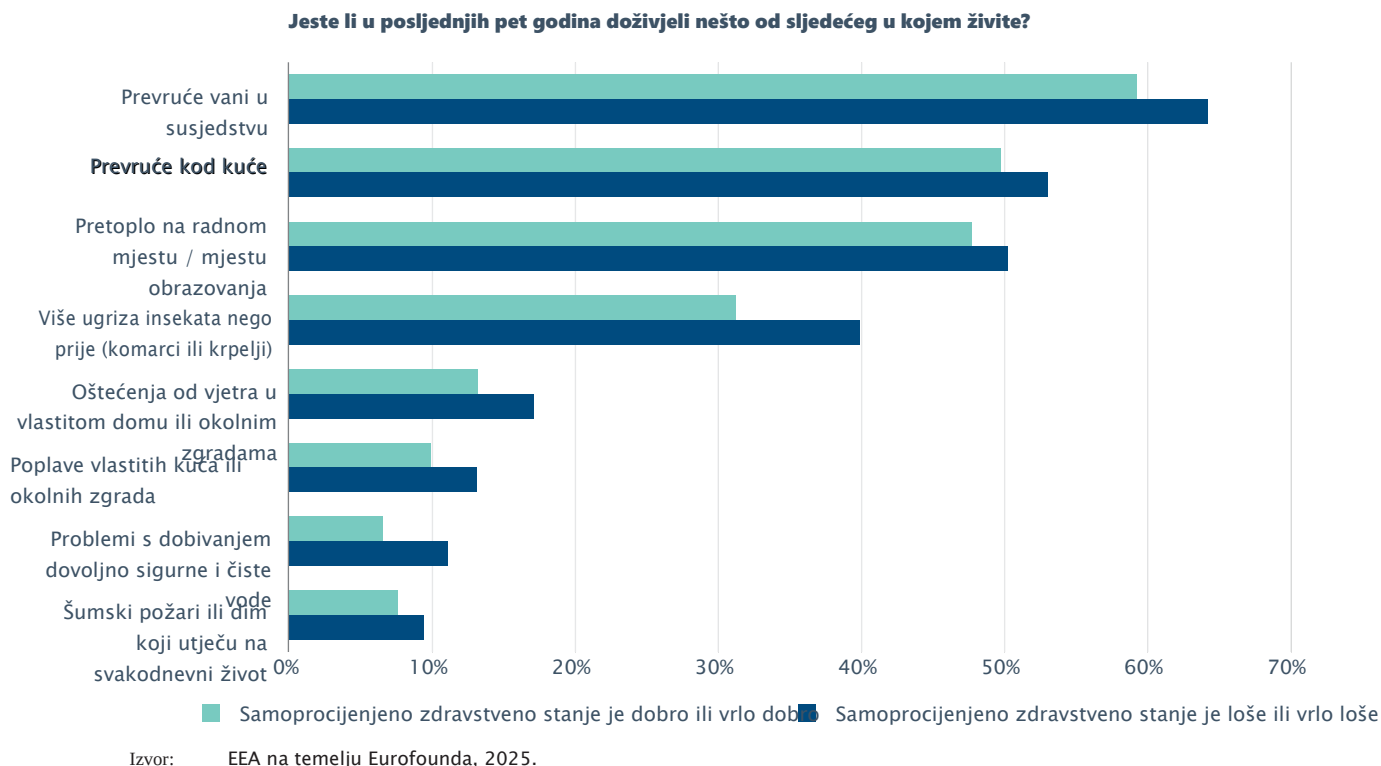
Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

■ Kućanstvo za unajmljivanje ■ Vlasničko kućanstvo

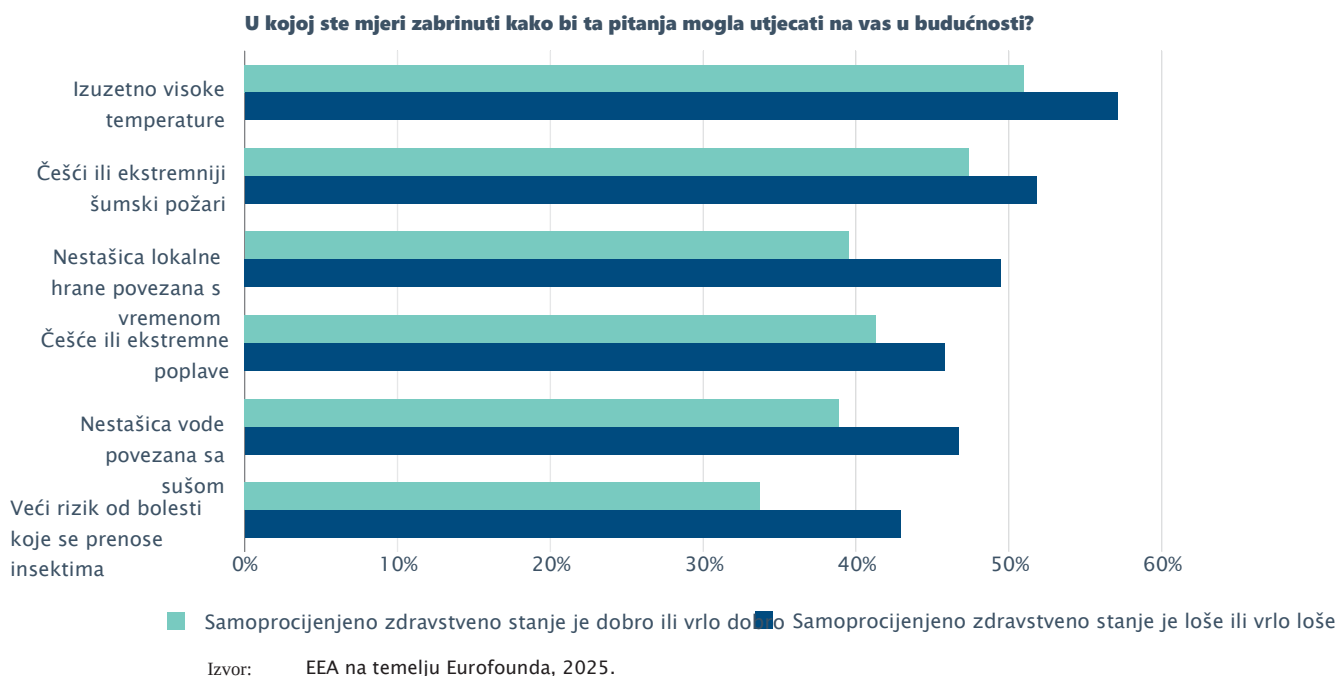
5.5 Samoprijavljeno zdravstveno stanje

Općenito, u usporedbi s ispitanicima s dobrim ili vrlo dobrim samoprocijenjenim zdravljem, vjerojatnije je da će oni s lošijim samoprocijenjenim zdravljem izvijestiti o tome da su doživjeli klimatske učinke u posljednjih pet godina (slika 5.10.) i izraziti veliku ili veliku zabrinutost zbog klimatskih učinaka u budućnosti (slika 5.11.).

Slika 5.10. Postotak ispitanika koji su iskusili klimatske utjecaje na svojem području, prema samoprocjeni zdravstvenog stanja

Slika 5.11. Postotak ispitanika zabrinutih zbog budućih učinaka klimatskih promjena, prema samoprocjeni zdravstvenog stanja

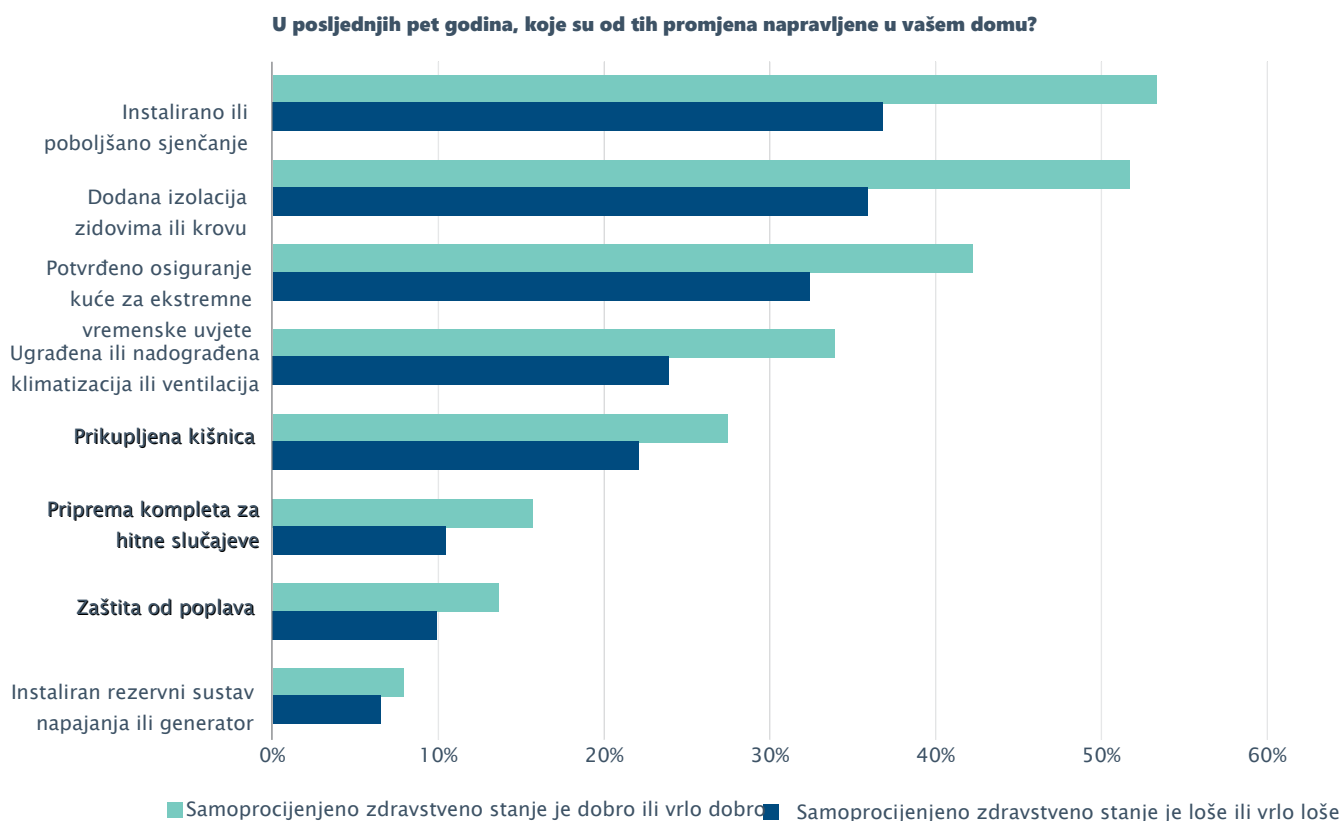

Osim toga, manji postotak ispitanika sa slabijim samoprocijenjenim zdravljem prijavio je da u svojem području imaju mjere otpornosti na razini kućanstva i mjere koje predvode nadležna tijela (slika 5.12. i slika 5.13.). Osobe s postojećim zdravstvenim stanjima među najizloženijima su utjecaju vrućine i drugih ekstremnih vremenskih uvjeta (WHO Europe, 2021.; EEA, 2025.b). Zbog toga bi manji broj mjera za otpornost na klimatske promjene dostupnih osobama lošeg zdravlja mogao pogoršati rizike za tu skupinu.

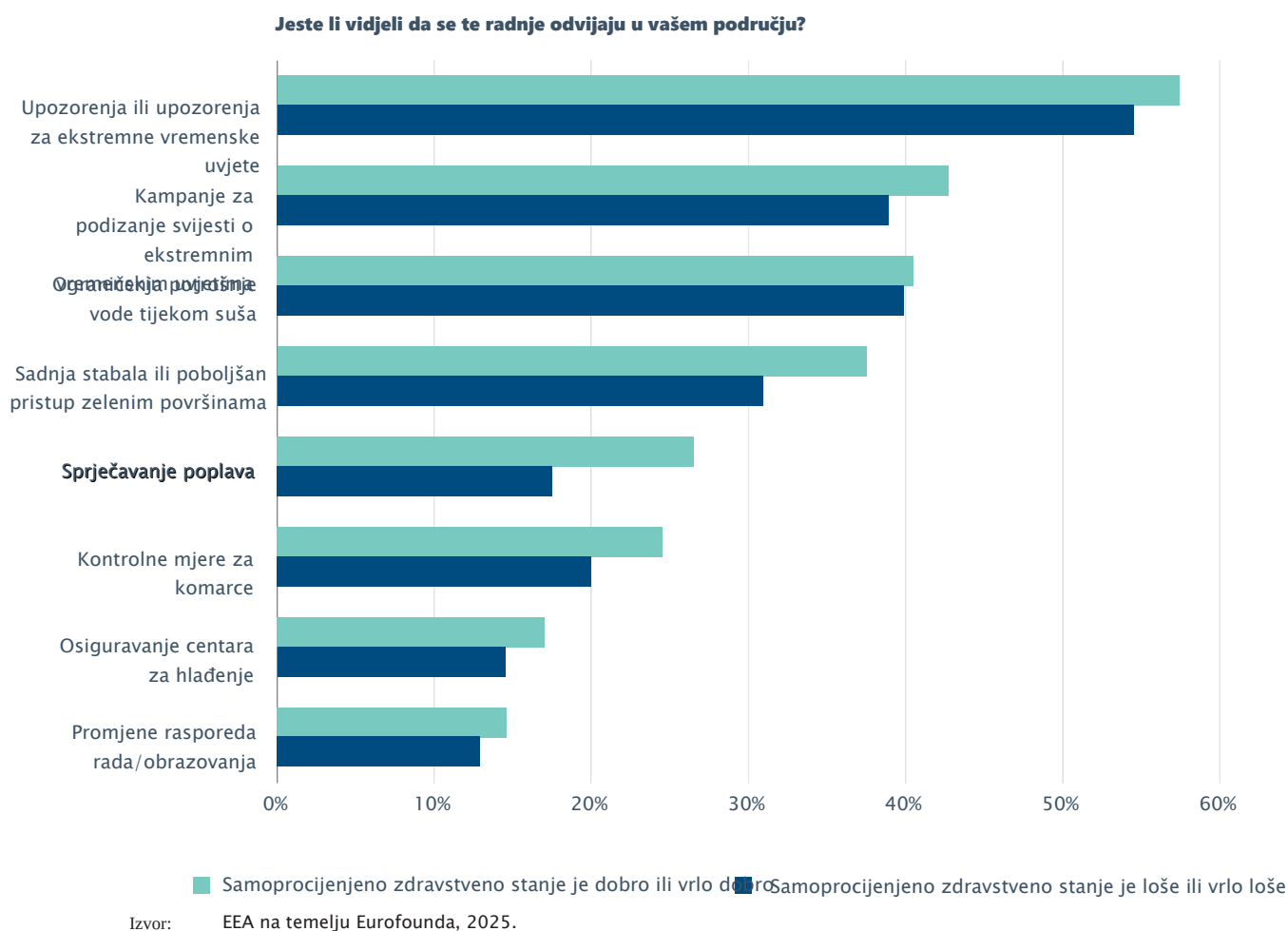
Loše zdravlje može smanjiti radnu sposobnost osobe, a time i cjenovnu pristupačnost mjera za otpornost na klimatske promjene na razini kućanstva. Dvaput veći postotak osoba sa samoprocijenjenim vrlo lošim ili lošim zdravljem (55,2 %) izvijestio je da si ne mogu priuštiti da ljeti održavaju svoj dom adekvatno hladnim u usporedbi s onima koji su procijenili da je njihovo zdravlje vrlo dobro ili dobro (27,5 %).

Osobe s ozbiljnim zdravstvenim problemima mogu biti vezane za dom tijekom duljeg razdoblja i mogu biti posebno osjetljive na toplinu zbog svojeg stanja ili vrsta lijekova koje uzimaju (WHO Europe, 2021.). Neophodno je da imaju ugodnu temperaturu kod kuće. Ipak, 54,9% onih koji su izvijestili da su ozbiljno ograničeni u svojim svakodnevnim aktivnostima zbog fizičkih ili mentalnih problema, bolesti i invaliditeta izjavili su da si ne mogu priuštiti da održavaju svoj dom hladnim ljeti u usporedbi s 30,8% onih koji su izvijestili da nisu ograničeni takvim zdravstvenim problemima. Stoga je ključno osigurati da svi imaju pristup cjenovno pristupačnom i održivom hlađenju tijekom vrućih razdoblja, posebno s obzirom na klimu koja se brzo zagrijava.

Slika 5.12. Postotak ispitanika koji su izvijestili o mjerama otpornosti na klimatske promjene na razini kućanstva, prema samoprocjeni zdravstvenog stanja

Izvor: EEA na temelju Eurofounda, 2025.

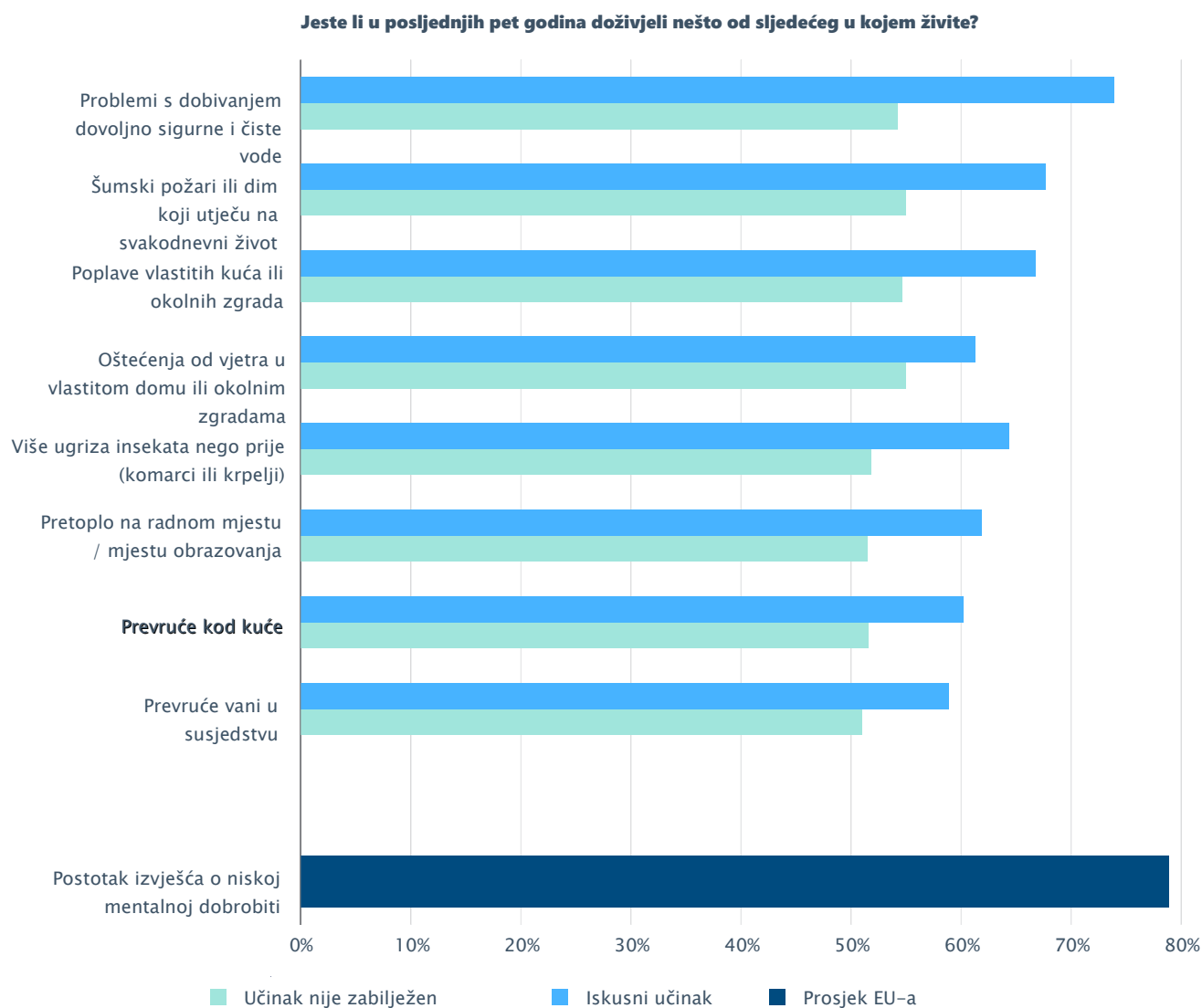
Slika 5.13. Postotak ispitanika koji izvješćuju o mjerama otpornosti na klimatske promjene pod vodstvom tijela, prema samoprocjeni zdravstvenog stanja

Kako bi se izmjerile interakcije između klimatskih učinaka i mentalnog zdravlja, istraživanje je uključivalo pitanja iz instrumenta SZO-5 za mjerenje mentalne dobrobiti (SZO, 2024.) ⁽⁴⁾. Rezultati pokazuju da je vjerojatnije da ispitanici s lošim mentalnim zdravljem nisu doživjeli učinke klimatskih promjena na svojem području u posljednjih pet godina (slika 5.14.). Ta je razlika i dalje statistički značajna pri kontroli okolnosti kao što su dohodak, radni status i vrsta kućanstva.

Dodatna statistička analiza (regresija) rezultata istraživanja pokazuje da je doživjelo tri ili više navedenih klimatskih utjecaja u posljednjih pet godina slično povezano s lošom mentalnom dobrobiti kao i glavni čimbenici stresa u životu poput nezaposlenosti ili samohranog roditeljstva. Ti nalazi pridonose sve većem broju dokaza kojima se klimatske promjene povezuju s negativnim rezultatima u području mentalnog zdravlja (npr. Europski opservatorij za klimu i zdravlje, 2022.) i naglašavaju potrebu za uključivanjem pitanja mentalnog zdravlja u mjere i djelovanja za otpornost na klimatske promjene.

4 WHO definira lošu mentalnu dobrobit kada ispitanici dobiju manje od 50 bodova na upitniku WHO-5, koji se sastoji od pet pitanja. To djeluje kao pokazatelj moguće prisutnosti poremećaja mentalnog zdravlja (npr. depresivni poremećaj) (SZO, 2024.).

Slika 5.14. Postotak ispitanika sa slabom samoprijavljenom mentalnom dobrobiti, prema iskustvu s učincima klimatskih promjena u njihovu području

6 Zaključci i mogućnosti za djelovanje

Rezultati internetske ankete o kojima je ovdje izvješteno pokazuju da je većina ispitanika već iskusiła ekstremne vremenske uvjete i druge utjecaje, koji su uzrokovani ili pogoršani klimatskim promjenama. Velik postotak ispitanika bio je zabrinut zbog budućih učinaka klimatskih promjena. Ti su nalazi usklađeni s drugim istraživanjima na razini Europe (EIB, 2024.; Europska komisija, 2025.a). Međutim, trenutačna razina na kojoj se provode mjere za otpornost na klimatske promjene, kako su izvijestili ispitanici, i na razini kućanstava i u njihovim četvrtima, ne odgovara razini intervencije koja se zahtijeva na temelju iskustva stečenog tijekom života i budućih problema.

Ti nalazi podupiru usmjerenost na otpornost na klimatske promjene u europskoj politici i pozivaju na ulaganje većih napora u prilagodbu klimatskim promjenama, uz snažan program ublažavanja klimatskih promjena koji je već uspostavljen kako bi se zaštitili blagostanje i dobrobit europskog stanovništva. U sljedećim odjeljcima istaknuta su pitanja koja mogu biti relevantna za tekuće rasprave o politikama.

6.1 Potreba za širokom provedbom rješenja za prilagodbu

Rezultati ovog istraživanja odražavaju ishod EUCRA-e: društvena pripravnost i dalje je niska jer provedba politika znatno zaostaje za brzorastućim razinama rizika (EGP, 2024.a). Stoga je ključno preusmjeriti napore za prilagodbu diljem Europe s planiranja na provedbu.

Prema percepciji ispitanika u istraživanju, mjere otpornosti koje se ne temelje na infrastrukturi, a koje trenutačno provode javna tijela – rana upozorenja i upozorenja, kampanje podizanja svijesti i ograničenja upotrebe vode tijekom suša – najčešće su vidljive iz svih mjera navedenih u istraživanju.

Iako su te mjere svakako potrebne i djelotvorne, ključno je i pojačati napore koji doprinose sprečavanju klimatskih učinaka (vidjeti tablicu 1.1.). Potrebna je široka provedba infrastrukturnih mjera prilagodbe klimatskim promjenama kao što su prirodna rješenja (npr. urbano ozelenjivanje) i upravljanje oborinskim vodama.

Takve mjere obično su u nadležnosti podnacionalnih ili lokalnih tijela, ali velika većina lokalnih vlasti nema sredstava za provedbu planova prilagodbe (Venner i dr., 2025.). Stoga je važno osigurati dostupnost financijskih sredstava za prilagodbu na lokalnoj razini.

Ispitanici koji žive izvan gradova manje su vjerojatno da će izvijestiti o tome da su na njihovu području provedene mjere prilagodbe. Iako su u posljednjih nekoliko desetljeća mnogi veliki gradovi bili predvodnici mjera prilagodbe u Europi (EGP, 2024.b), ključno je i uložiti napore u prilagodbu u manjim općinama i ruralnim područjima.

Prema nedavnoj studiji, gradovi u usporedbi s velikim gradovima češće izvješćuju o nedostatku političke potpore, nedostacima u kapacitetu osoblja za utvrđivanje mogućnosti financiranja i poteškoćama u ispunjavanju uvjeta i zahtjeva različitih izvora financiranja prilagodbe, među ostalim iz institucija i programa EU-a. Stoga imaju manje financijskih sredstava za mjere i procese prilagodbe klimatskim promjenama (Venner i dr., 2025.). Stoga je daljnja potpora važna na lokalnoj razini kao „temelj prilagodbe” (EK, 2021.). Europska platforma za prilagodbu klimatskim promjenama Climate-ADAPT pruža informacije o različitim [mogućnostima prilagodbe klimatskim promjenama](#) i predstavlja [studije slučaja](#) o njihovoj provedbi.

6.2 Rješavanje problema vrućine kao najraširenijeg rizika za zdravlje i dobrobit

U EUCRA-i (EGP, 2024.a) toplina je utvrđena kao kritičan rizik za zdravlje ljudi. Velik postotak ispitanika u ovom istraživanju koji su doživjeli prekomjernu vrućinu poziva na hitno djelovanje kako bi se riješio taj problem. Posebno je ključno uhvatiti se u koštac s visokim temperaturama u domovima ljudi kako bi se spriječila smrtnost i loše zdravlje uzrokovano visokim temperaturama svakog ljeta (Janoš i dr., 2025.). To se može postići uključivanjem mjera prilagodbe klimatskim promjenama i strategija ublažavanja klimatskih promjena u građevinske standarde i prakse u obliku tehničkih specifikacija, kodeksa i sigurnosnih mjera (JRC, 2025.).

Potrebno je osigurati da održivo hlađenje bude dostupno i cjenovno pristupačno svim građanima u Europi koja se brzo zagrijava. Gotovo dvije trećine najmanje imućnih ispitanika u ovom istraživanju izjavilo je da si ne mogu priuštiti da ljeti održavaju svoj dom adekvatno hladnim. Time se naglašava hitna potreba da se osigura da hlađenje bude cjenovno pristupačno skupinama s najnižim dohotkom. Ključni elementi strategije održivog hlađenja uključuju:

- promicanje centraliziranog hlađenja;
- davanje prednosti ulaganjima u tehnike pasivnog hlađenja;
- racionalno i umjereno korištenje aktivnih sustava hlađenja;
- razvoj niskoenergetskih sustava hlađenja koji su prikladni za buduće toplije klime (EEA, 2022c).

6.3 Poticanje otpornosti na razini kućanstva

Povećanje dostupnosti i cjenovne pristupačnosti mjera na razini kućanstava, kao dopuna mjerama pod vodstvom nadležnih tijela, još je jedno područje koje bi oblikovatelji politika mogli dodatno istražiti kako bi poboljšali otpornost europskog društva na klimatske promjene. Prema podacima EIB-a (2024.), 71 % Europljana smatra da su informirani o tome što mogu učiniti kako bi učinkovito prilagodili svoje domove i životni stil. Međutim, većina (60 %) nije upoznata s javnim subvencijama ili financijskim poticajima za potporu svojim naporima, bilo zbog toga što takvi poticaji nisu dostupni ili zbog toga što su informacije o njima slabo raspoređene.

U anketi su iznajmljivači, koji trenutačno čine 31 % stanovništva EU-a (Eurostat, 2024.), postali manje pripremljena skupina u usporedbi s vlasnicima nekretnina. Stoga bi iznajmljivače, i u privatnom i u socijalnom stanovanju, trebalo uzeti u obzir u mjerama usmjerenima na prilagodbu stambenih objekata. Primjeri relevantnih djelovanja bili bi djelomične ili potpune subvencije, bespovratna sredstva ili zajmovi za potporu vlasnicima nekretnina i najamoprimcima u ulaganju u mjere za otpornost na klimatske promjene (EEA, 2025b).

6.4 Zaštita ranjivih skupina

Osim skupina s niskim prihodima i stanara, rezultati ankete upućuju na važnost uzimanja u obzir drugih ranjivih skupina u mjerama prilagodbe. Konkretno, ugrožena je dobrobit mladih jer će oni doživjeti dosad nezabilježene klimatske promjene. Ranije studije pokazuju da su mnogi mladi ljudi izloženi klimatskoj anksioznosti (Hickman i dr., 2021.), a to je potkrijepljeno visokim postotkom mladih ispitanika u ovom istraživanju (u dobi od 16 do 29 godina) koji su zabrinuti zbog budućih učinaka klimatskih promjena.

Velik postotak ispitanika sa samoprocijenjenim lošim zdravljem izvijestio je da su iskusili klimatske učinke u kombinaciji s manjim brojem mjera otpornosti na razini kućanstava. To ukazuje na potrebu za usmjeravanjem na zaštitu zdravlja ljudi od klimatskih utjecaja, uključujući dobrobit onih s postojećim zdravstvenim stanjima.

Kad je riječ o mentalnom zdravlju u kontekstu klimatskih promjena, rezultati istraživanja upućuju na povezanost između višestrukih ekstremnih vremenskih uvjeta i lošeg mentalnog zdravlja. To zahtijeva da se ciljane strategije za mentalno zdravlje u većoj mjeri integriraju u politike i mjere relevantne za prilagodbu klimatskim promjenama i zdravlje nego dosad (usp. Europski opservatorij za klimu i zdravlje, 2022.; Stewart-Ruano et al., 2025.).

Bez hitnih mjera za zaštitu najranjivijih građana EU-a, posljedice klimatskih promjena vjerojatno će dodatno pogoršati zdravlje ljudi. I akteri civilnog društva i neke države članice EU-a nedavno su pozvali na europsku strategiju za klimu i zdravlje (EuroHealthNet, 2025.; Vijeće Europske unije, 2025.). Time se naglašava potreba za djelovanjem i važnost EU-a kao koordinacijskog tijela za klimu i zdravlje.

Zaključno, potrebno je pojačati napore na europskoj, nacionalnoj i podnacionalnoj razini kako bi se dodatno povećala otpornost na razini kućanstava i tijela vlasti kako bi se držao korak s klimatskim promjenama. Za to je potrebno sustavno djelovanje u različitim sektorima, od stanovanja i izgrađenog okoliša, preko financija i osiguranja do javnog zdravlja.

Kratice

EEA	Europska agencija za okoliš
EIB	Europska investicijska banka
EUCRA	Europska procjena klimatskih rizika
EU	Europska unija
Eurofound	Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta

Upućivanja

Vijeće Europske unije, 2025., „AOB za sastanak Vijeća EPSCO (zdravstvo) 2. prosinca 2025.: Strategija EU-a za klimu i zdravlje” (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-15753-2025-INIT/en/pdf#:~:text=LIFE.5-,EN,a%20low-carbon%20economy.2>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

Diakakis, M., et al., 2022., „Public Perceptions of Flood and Extreme Weather Early Warnings in Greece”, *Sustainability*, 14 (16), str. 10199 (<https://doi.org/10.3390/su141610199>).

Europska komisija, 2021., Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Stvaranje Europe otporne na klimatske promjene – nova strategija EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama” (COM/2021/82 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2021:82:FIN>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

Europska komisija, 2024., Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija „Upravljanje klimatskim rizicima – zaštita ljudi i blagostanja” (COM(2024) 91 final) (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52024DC0091>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EZ, 2025.a, „Posebno istraživanje Eurobarometra br. 565. Klimatske promjene” (<https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3472>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

Europska komisija, 2025.a, Zajednička komunikacija Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o strategiji Europske unije za pripravnost (JOIN(2025) 130 final) (<https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/download>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EK, 2025b, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Uvođenje plana Unije za prevenciju, pripravnost i odgovor na zdravstvene krize (COM(2025) 745 final) (https://health.ec.europa.eu/document/download/30e8929a-3644-4049-a75f-9158345884c9_en?filename=security_com_2025-745_act_en.pdf) pristupljeno 11. prosinca 2025.

ECDC, 2021., *Organizacija nadzora i kontrole vektora u Europi* (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/organisation-vector-surveillance-and-control-europe>) pristupljeno 19. prosinca 2025.

ECDC, 2023., „Culex pipiens group – current known distribution: listopad 2023.” (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/culex-piens-group-current-known-distribution-october-2023>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

ECDC, 2025., „Aedes invazivni komarci – trenutna poznata distribucija: lipanj 2025.” (<https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/aedes-invasive-mosquitoes-current-known-distribution-june-2025>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2017., *Climate change adaptation and disaster risk reduction in Europe (Prilagodba klimatskim promjenama i smanjenje rizika od katastrofa u Europi)*, Izvješće Europske agencije za okoliš br. 15/2017 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/climate-change-adaptation-and-disaster>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2020., *Urban adaptation in Europe: kako gradovi reagiraju na klimatske promjene*, izvješće EEA-e br. 12/2020 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2022.a, *Klimatske promjene kao prijetnja zdravlju i dobrobiti u Europi: fokus na toplinskoj i zaraznoj bolesti*, izvješće Europske agencije za okoliš br. 7/2022 (<https://www.eea.europa.eu/publications/climate-change-impacts-on-health>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2022.b, *Prema „pravednoj otpornosti”: nitko ne smije biti zapostavljen pri prilagodbi klimatskim promjenama*, briefing EEA-e (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/towards-just-resilience-leaving-no-one-behind-when-adapting-to-climate-change>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2022c, *Održivo hlađenje zgrada u Europi: istraživanje poveznica između ublažavanja klimatskih promjena i prilagodbe njima te njihovih socijalnih učinaka*, briefing EEA-e (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/cooling-buildings-sustainable-in-europe-exploring-the-links-between-climate-change-mitigation-and-adaptation-and-their-social-impacts>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2024a, *European Climate Risk Assessment (Europska procjena klimatskih rizika)*, izvješće EEA-e br. 01/2024 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/european-climate-risk-assessment>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2024b, *Urbana prilagodba u Europi: What works?*, Izvješće EEA-e br. 14/2023 (<https://www.eea.europa.eu/publications/urban-adaptation-in-europe-what-works>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2024c, *The impacts of heat on health: (Učinci topline na zdravlje: nadzor i pripravnost u Europi*, briefing EEA-e (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/the-impacts-of-heat-on-health>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2025.a, *Od planiranja prilagodbe do djelovanja: Uvid u napredak i izazove diljem Europe*, briefing EEA-e (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/from-adaptation-planning-to-action>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

EEA, 2025b, *Socijalna pravednost u pripremi za klimatske promjene: kako otpornost može koristiti zajednicama diljem Europe*, izvješće EEA-e br. 04/2025 (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/publications/social-fairness-in-preparing-for-climate-change-how-resilience-can-benefit-communities-across-europe>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

EEA, 2025c, „Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe” (Gospodarski gubici zbog ekstremnih vremenskih i klimatskih uvjeta u Europi), pokazatelj EEA-e (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/economic-losses-from-climate-related>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

EEA, 2025d, „Područje i stanovništvo pogođeni tijekom najmanje jedne četvrtine godine nestašicom vode u EU-u, mjereno indeksom iskorištavanja vode plus”, tablica EEA-e (<https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/use-of-freshwater-resources-in-europe-1-1764323013/area-and-population-affected-during?activeTab=265e2bee-7de3-46e8-b6ee-76005f3f434f>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

EIB, 2024., „94 % Europljana podupire mjere za prilagodbu klimatskim promjenama, prema istraživanju EIB-a” (<https://www.eib.org/en/press/all/2024-406-94-of-europeans-support-measures-to-adapt-to-climate-change-according-to-eib-survey>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

Eurofound, 2024., „Prosječni rezultati i udjeli osoba izloženih riziku od depresije prema dobnoj skupini SZO-5, EU27, 2020.–2023.” (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/data-catalogue/who-5-average-scores-and-proportions-people-risk-depression-age-group-eu27-2020-2023>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

Eurofound, 2025., *Život i rad u EU-u* (<https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys-and-data/surveys/living-and-working-in-the-eu-e-survey>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

EuroHealthNet, 2025., „Hitni poziv na izradu strategije EU-a za klimu i zdravlje”, priopćenje za medije (<https://eurohealthnet.eu/publication/an-urgent-call-for-an-eu-strategy-on-climate-and-health/>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

Europski opservatorij za klimu i zdravlje, 2022., *Klimatske promjene i zdravlje: pregled nacionalnih politika u Europi* (<https://climate-adapt.eea.europa.eu/en/observatory/policy/national-policies/status-national-policies>) pristupljeno 19. prosinca 2025.

Europsko nadzorno tijelo za osiguranje i strukovno mirovinsko osiguranje, 2024., *Pregled razlika u zaštiti osiguranja od prirodnih katastrofa ukratko* (

https://www.eiopa.europa.eu/document/download/bbdc653b-e335-41f0-8293-0d8280a09855_en?filename=EIOPA-BoS-24-473_Dashboard%20on%20insurance%20protection%20gap%20for%20natural%20catastrophes%20in%20a%20nutshell%20-%202024%20version.pdf pristupljeno 12. prosinca 2025.

Europski parlament, 2024., Instrumenti *politike za borbu protiv socijalnih nejednakosti povezanih s klimatskim promjenama: studija u fokusu* ([https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU\(2023\)740081](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/IPOL_STU(2023)740081)) pristupljeno 12. prosinca 2025.

Eurostat, 2023., „Statistički podaci EU-a o dohotku i životnim uvjetima”. *Microdata* (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/microdata/european-union-statistics-on-income-and-living-conditions>) pristupljeno 11. prosinca 2025.

Eurostat, 2024., *Stanovanje u Europi* – izdanje za 2024. (<https://ec.europa.eu/eurostat/web/interactive-publications/housing-2024>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

Hickman, C., et al., 2021., „Climate anxiety in children and young people and their beliefs about government responses to climate change: globalno istraživanje”, *The Lancet Planetary Health*, 5(12) E863-E873 ([https://doi.org/10.1016/S2542-5196\(21\)00278-3](https://doi.org/10.1016/S2542-5196(21)00278-3)).

Janoš, T., et al., 2025, „Heat-related mortality in Europe during 2024 and health emergency forecasting to reduce preventable death” (Smrtnost povezana s grijanjem u Europi tijekom 2024. i predviđanje hitnih zdravstvenih situacija radi smanjenja smrtnih slučajeva koji se mogu spriječiti), *Nature Medicine* (<https://doi.org/10.1038/s41591-025-03954-7>).

JRC, 2017., *Overcoming the split incentive barrier in the building sector: (Prevladavanje podijeljene poticajne prepreke u građevinskom sektoru: Iskorištavanje potencijala energetske učinkovitosti u sektoru najma i opskrbe; višeobiteljski sektori, tehničko izvješće JRC-a br. JRC101251* (<https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC101251>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

JRC, 2025., „Prilagodba klimatskim promjenama: Standardi i strategije za izgrađeni okoliš” (<https://eurocodes.jrc.ec.europa.eu/news/climate-change-adaptation-standards-and-strategies-built-environment>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

Martinez, G., et al., 2025, „Hlađenje usmjereno na ljude: zaštita zdravlja od opasne topline, od osobe do planeta”, *International Journal of Biometeorology*, 69, str. 2141.–2156. (<https://doi.org/10.1007/s00484-025-02952-1>).

Stewart-Ruano, A., et al., 2025, „A Critical Gap in Addressing Mental Health in Heat-Health Action Plans Worldwide” (Kritični jaz u rješavanju problema mentalnog zdravlja u području toplinske energije – akcijski planovi za zdravlje u cijelom svijetu), *Current Environmental Health Reports (Trenutačna izvješća o zdravlju okoliša)*, 12(23) (<https://doi.org/10.1007/s40572-025-00486-7>).

Tesselaar, M., et al., 2020., „Regional inequalities in flood insurance affordability and uptake under climate change” (Regionalne nejednakosti u cjenovnoj pristupačnosti i prihvatanju osiguranja od poplava u kontekstu klimatskih promjena), *Održivost*, 12(20), 8734 (<https://doi.org/10.3390/su12208734>).

Titko, M., et al., 2021., „Population Preparedness for Disasters and Extreme Weather Events as a Predictor of Building a Resilient Society: Slovačka Republika”, *International Journal of Environmental Research and Public Health (Međunarodni časopis za istraživanje okoliša i javno zdravlje)*, 18. stavak 5., str. 2311. (<https://doi.org/10.3390/ijerph18052311>).

van Daalen, K., et al., 2024., „The 2024 Europe Report of the Lancet Countdown on Health and Climate Change: nezapamćeno zagrijavanje zahtijeva dosad nezabilježeno djelovanje”, *The Lancet Public Health*, 9 (7) str. e495-522 ([https://doi.org/10.1016/S2468-2667\(24\)00055-0](https://doi.org/10.1016/S2468-2667(24)00055-0)).

Venner, K., et al., 2025, „Tko vodi, tko zaostaje? Međugradske nejednakosti u europskom financiranju i financiranju prilagodbe klimatskim promjenama”, *dopisi o*

istraživanju okoliša, 20.7., str. 074061. (<https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1748-9326/adde71>).

WHO, 2024., *The World Health Organization-Five Well-Being Index (WHO-5)* (<https://www.who.int/publications/m/item/WHO-UCN-MSD-MHE-2024.01>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

SZO za Europu, 2021., *Toplina i zdravlje u europskoj regiji SZO-a: ažurirani dokazi za učinkovitu prevenciju* (<https://www.who.int/europe/publications/i/item/9789289055406>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

Svjetska meteorološka atribucija, 2024., „Klimatske promjene i visoka izloženost povećali su troškove i poremećene živote i životne uvjete zbog poplava povezanih s iznimno obilnim padalinama u srednjoj Europi” (<https://www.worldweatherattribution.org/climate-change-and-high-exposure-in-costs-and-disruption-to-lives-and-livelihoods-from-flooding-associated-with-iznimno-heavy-rainfall-in-central-europe/>) pristupljeno 12. prosinca 2025.

Zhang, L., et al., 2025, „Housing and household vulnerability to summer overheating: Latentna klasifikacija za Englesku”, *Energy Research & Social Science*, 125, str. 104126 (<https://doi.org/10.1016/j.erss.2025.104126>).

Prilog 1. Pitanja o životu i radu u e-anketi EU-a za 2025. analizirana u izvješću

U posljednjih 5 godina, jeste li doživjeli nešto od sljedećeg gdje živite?

- Prevrúće u vašem domu
- Pretoplo na vašem radnom mjestu / mjestu obrazovanja
- Previše vruće kada ste vani u svom susjedstvu
- Vaša kuća ili druge zgrade oko vas su poplavljene
- Vaša kuća ili druge zgrade oko vas oštećene vjetrom
- Šumski požari ili njihov dim koji utječu na vaš svakodnevni život
- Više ugriza insekata nego prije (komarci ili krpelji)
- Problemi s dobivanjem dovoljno sigurne i čiste vode

Opcije odgovora: Da, Ne, Ne znam; Preferiram da ne odgovaram

U kojoj ste mjeri zabrinuti kako bi ta pitanja mogla utjecati na vas u budućnosti?

- Iznimno visoke temperature narušavaju svakodnevni život i dobrobit
- Češće ili ekstremnije poplave
- Češći ili ekstremniji šumski požari
- Veća vjerojatnost dobivanja bolesti od komaraca ili ugriza krpelja
- Smanjen pristup sigurnoj vodi za svakodnevnu upotrebu zbog suša
- Smanjen pristup lokalnoj i sezonskoj hrani zbog vremenskih uvjeta koji utječu na usjeve

Opcije odgovora: vrlo zabrinuti; Vrlo zabrinuti; umjereno zabrinuti; Donekle zabrinjavajuće; uopće nije riječ o tome; Ne znam; Preferiram da ne odgovaram

U posljednjih pet godina koje su od tih promjena napravljene u vašem domu?

- Dodana izolacija zidovima ili krovu
- Ugrađena ili nadograđena klimatizacija ili ventilacija
- Instalirano ili poboljšano sjenčanje
- Zaštita od poplava (npr. poboljšana odvodnja, poplavne barijere)
- Prikupljena kišnica za uporabu kod kuće/vrtu
- Instaliran rezervni sustav napajanja ili generator
- Priprema kompleta za hitne slučajeve
- Osigurano osiguranje doma pokriva ekstremne vremenske uvjete

Opcije odgovora: Da, učinjeno u posljednjih pet godina; Već postoji (uključujući značajke u novim građevinama); Ne, nije na mjestu; Ne znam; Preferiram da ne odgovaram

Jeste li vidjeli da se te radnje odvijaju u vašem području?

- Upozorenja ili upozorenja za toplinske valove ili druge ekstremne vremenske uvjete (putem tekstualnih poruka na mobilni telefon, telefonskih poziva, u medijima)
- Kampanje podizanja svijesti o rizicima i mjerama koje treba poduzeti u slučaju ekstremnih vremenskih uvjeta

- više posađenih stabala ili bolji pristup zelenim površinama (npr. parkovi)
- Osiguravanje centara za hlađenje (tj. javnih zgrada s klimatizacijom)
- Promjene rasporeda rada/obrazovanja kako bi se izbjegle aktivnosti u najtoplijim satima ili danima
- Sprječavanje poplava (npr. nasipi ili ribnjaci za kišnicu)
- Ograničenja potrošnje vode tijekom suša
- Kontrolne mjere za komarce (npr. prskanje/fumigiranje)

Opcije odgovora: Da, Ne, Ne znam; Preferiram da ne odgovaram

Može li si domaćinstvo priuštiti sljedeće?

- Održavanje doma adekvatno hladnim ljeti

Opcije odgovora: Da, Ne, Ne znam; Preferiram da ne odgovaram

Europska agencija za okoliš, Eurofound

Pregrijani i nedovoljno pripremljeni: Iskustva Europljana u pogledu života s klimatskim promjenama

2026. 48 pp. – 21 x 29,7 cm

ISBN: 978-92-9480-755-7

doi: 10.2800/6087030

Izvešće Europske agencije za okoliš br. 01/2026

Stupanje u kontakt s EU-om

Osobno

Diljem Europske unije postoje stotine informacijskih centara Europe Direct. Adresa najbližeg centra dostupna je na:

https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Telefonom ili e-poštom

Europe Direct je usluga koja odgovara na vaša pitanja o Europskoj uniji. Možete se obratiti ovoj službi: Slobodnim telefonom: 00 800 6 7 8 9 10 11 (određeni operatori mogu naplatiti te pozive) ili na sljedeći standardni broj: +32 22 99 96 96 ili e-poštom na: https://european-union.europa.eu/contact-eu_en

Pronalaženje informacija o EU-u

Online

Informacije o Europskoj uniji na svim službenim jezicima EU-a dostupne su na internetskim stranicama Europa:

https://european-union.europa.eu/index_en

Publikacije EU-a

Besplatne publikacije EU-a i publikacije EU-a po cijenama možete preuzeti ili naručiti na:

<https://op.europa.eu/en/web/general-publications/publications>.

Više primjeraka besplatnih publikacija možete dobiti kontaktiranjem Europe Directa ili vašeg lokalnog informacijskog centra (vidjeti https://european-union.europa.eu/contact-eu_en).